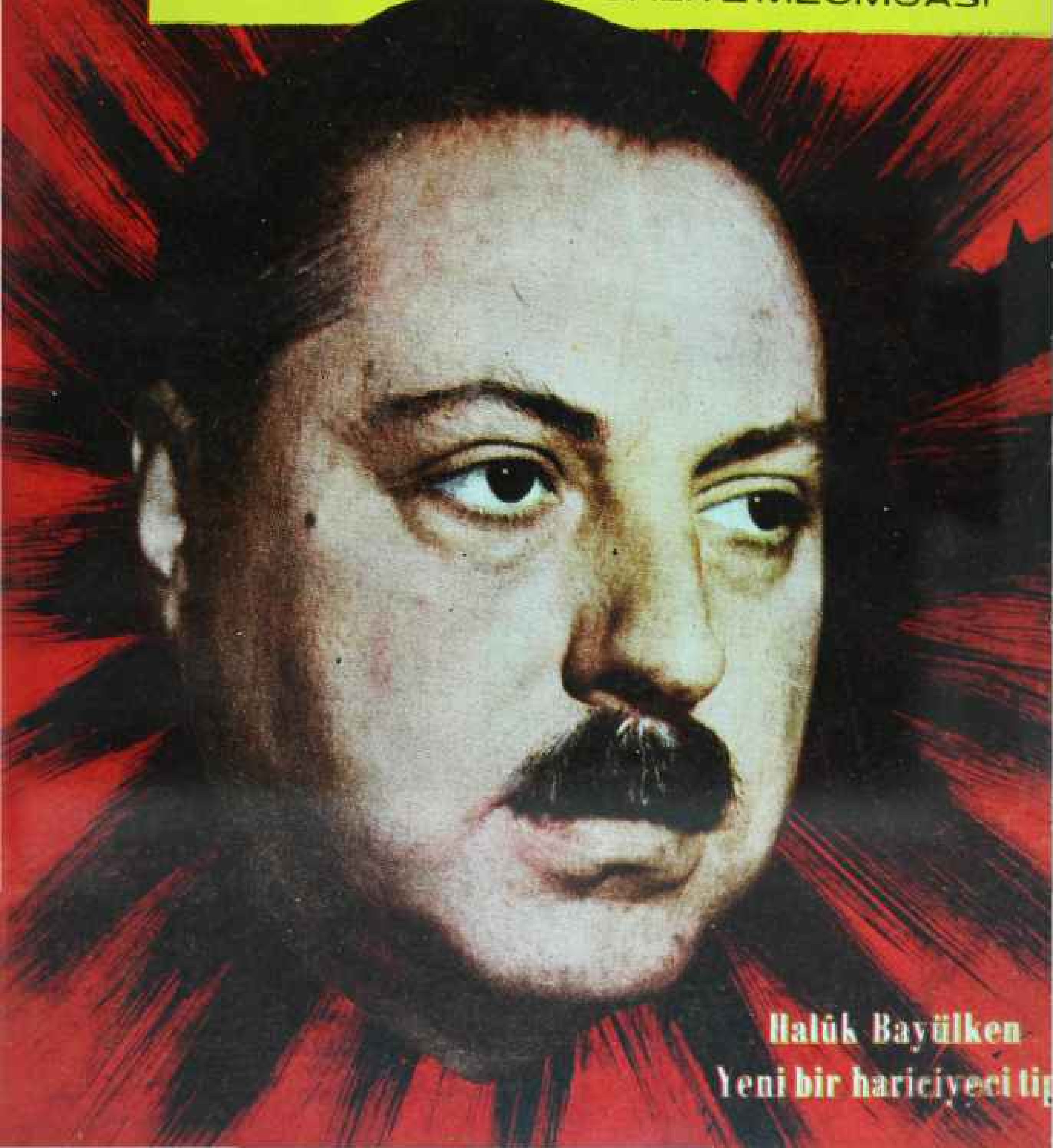
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Halûk Bayülken

Yeni bir hariciyeci tip

İKRAMİYE ÇEKİLİŞLERİNDE YÜKSEK İSABET

TÜRKİYE

VAKIFLAR BANKASI'ndadır

(Basın: A — 9034) — 1310

Sayı: 536 Cilt: XXXI Yıl: 11

Sahibi
Mubin Toker
Başyazarı
Metin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Y. Yüksel Erdem

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Kurtul Altuğ, Güneri Civaoğlu, Teoman Erel, Egemen Bostancı (İstanbul) Seyfi Özgenel (İzmir) — Dış Haberler Kısmı: Halûk Olman — Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgin, Bihin Anter, Hüseyin Korkmazgil Tiyatro : Lûtfi Ay — Sinema : Tarık Kakınç — Radyo: Mahmut T. Öngören — Sanayi: Daniyal Eriç — Yayınlar : İlhamı Soysal.

Kesim
Ali Parmakerli
Fotoğraf
Hüseyin Ezer
Erdoğan Çiftçi
Klişe
Doğan Klişe Öz Atölyesi
Tel : 11 70 15

Yazı işleri
Rüzgârlı Sokak No **15/2**
Tel: 11 *89* 92
P. K. 532
İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 86
Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira
İlân şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaası

Basıldığı yer
Hürriyet Matbaası

Ankara

Basıldığı tarih :
24.9.1964

Fiatı 1 Lira

A K İ S
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda-

Sevgili AKİS Okuyucuları

Bundan bir süre önce AKİS'te, İsmet İnönünün de bazı notlarıyla süslü, ilgi çekici bir yaza serisi yayınlanmıştı. Bu seride, 1919-22 yılları arasın» da yunan propagandasının nasıl işlediğinin, kimleri satın aldığının, neler yaptığının hikâyesi anlatılmaktaydı. Serinin hazırlanmasında, bir yunanlının, Dimitri Kitsikis adındaki yunan tarihçisinin o sıralarda yayınlamış olduğu bir kitaptaki tarihi vesikalardan da faydalanıldığı belirtilmişti.

Şimdi, bu kitap, tam metni tercüme olunarak ve türkçesi de yazarı tarafından okunularak "Meydan Neşriyat" tarafından basılmış ve yayınlanmıştır. İçinde yaşadığımız günlerde kitap, tamamı itibariyle de okunması gereken bir hususiyet taşımaktadır. Zira yunanlılar o günlerde nasıl çalışmışlarsa bugün de aynı usulleri kullanmaktadırlar. Ancak bu usuller o gün ne netice vermişse bugün de başka bir netice vermeyecek gözükmektedir.

Yazı serimizi tamamladığımız sırada o devrede AKİS'e üç ay süreyle abone olmuş bulunan okuyucularımıza, kesip saklayacakları seri için cilt kapağı hediye edeceğimizi bildirmiştik. Bu kapaklar, Ankaranın ve hatta yurdun en itinalı iş yapan baskı evi Ajans-Türk Matbaası tarafından hazırlanmıştır ve bugünlerde bize teslim edilecektir. Kapakları alır almaz bunları okuyucularımızın adreslerine göndereceğiz. Abone olmadıkları halde bu cilt kapaklarından arzu eden okuyucularımız ise siparişlerini şimdiden idare kısmımıza yapmalıdırlar. Cilt kapaklarının bedeli 5 lira olacaktır. Bu paranın siparişle birlikte havale edilmesi lazımdır. Dimitri Kitsikisin eseri "Yunan Propagandası" adıyla yayınlanmış bulunduğuna göre AKİS'in yazı serîsi ayrıca kitap halinde çıkarılmayacaktır.

AKİS, girdiğimiz yeni mevsimde daha canlı, daha cazip bir mecmua olabilmek için çalışmaktadır. Önümüzdeki hareketli günlerde bütün hadiselerin anahtarını gene AKİS'in haber, tefsir ve tahlillerinde bulacaksınız. Yalnız yurdun içinde değil, yurt dışında da türk politikasını anlamak için okunması şart hale gelmiş olan AKİS bu önemine ve taşıdığı sorumluluğa lâyık olmak amacıyla ciddi bir çalışma devresine girmiştir.

"Her aileye 1 AKİS" bütün aileler için ihmal edilmez bir kaidedir.

Saygılarımızla
AKİS

içindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

1884-1964 _____ İsmet İnönü bu hafta 80 yaşında oldu. Türkiyenin 1 numaralı devlet adamı sıfatının sahibi olan Başbakan aynı zamanda Türkiyenin 1 numaralı da aile başkanıdır, İnönünün 80. yaşı, bu hususiyetine uygun bir şekilde ailesi arasında kutlandı. Doğum günü 24 Eylül olan İnönü, eşine her zaman "Sen benden iki gün büyüksün, hanımefendi!" diye takılır. Mevhibe İnönünün doğum günü 22 Eylüldür. Karı koca yurdun her tarafından çok sayıda telgraf, mektup, telefon, çiçek ve uzun ömür duaları aldılar, memlekete bütün bir hayat boyu yapılan hizmetlerin bu milletce nasıl takdirle karşılandığını bir defa daha görmek mutluluğuna eriştiler. İsmet İnönünün, eşinin 80. yaşını kutladığından ötürü duyduğu saadeti belirten Mevhibe İnönüye mukabelesi herkesin pek hoşuna gitti:

"— Hanımefendi, bu saadeti ben de duyacağım!"

Spor — Gazetelerin son sayfalarında çoktan beri beklenen haberler, nihayet bu haftanın ortasında patladı: "Baba Gündüz yuvaya dönüyor! "

Gündüz Kılıç eski bir Galatasaraylı futbolcu ve yeni

Türkiye Başbakanı İsmet İnönü
80 yaşın dinçliği

bir futbol uzmanıdır. "Baba" sıfatını sıcakkanlı ve mert davranışları ile kazanan bu futbol adamı, renkli ve başarılı hayatıyla sporla ilgilenen - ilgilenmeyen herkesin sempatisini kazanmış ve bu sempati önünde, Türkiyede partizanlıktan da koyu bir ihtiras haline gelmiş olan kulüpçülük bile mağlûp olmuştur. Gündüz Kılıç Galatasaraylı olmıyan futbol hastaları tarafından dahi sevilen bir şahsiyettir!

Galatasaray Kulübünün futbol şubesini önce futbolcu, son yıllarda da idareci ve teknik yönetici olarak başarıdan başarıya koşturan Baba Gündüz, geçen sezon bazı entrikalar -entrika bilmemek Türkiyede bir zaaftır- sonunda mağlûp oldu ve yetkisiz bırakıldı. Normal olarak bu durumda yıkılması beklenen Kılıç, tahminlerin aksine, batılı bir metanet gösterdi, ümitsizliğe kapılacağına, daha bilgili, daha kuvvetli olmanın yollarını aramağa koyuldu. Galatasaraydan uzak kaldığı zamanlarda futbolun ileri seviyelere ulaştığı batı ülkelerine gitti, kurslara katıldı, otorite sayılan futbol adamlarının yanında ihtisas yaptı.

Bu alışılmamış hareket tarzı, entrikayı yenmeye kâfi geldi. Baba Gündüz bilgisini arttırırken, kendisini yenmenin keyfi içinde gazete sayfalarında ünlü film artistleriyle sarmaşdolaş boy gösteren idareciler, futbol sahalarında güdük kaldılar ve gündengüne eridiler.

Galatasaray Kulübü Başkanının bu hafta Salı günü gazetelere verdiği demeç, nihayet maratonun sonuçlandığını, mertliğin, bilginin ve kuvvetin geçerli olmıyan usûllere üstün geldiğini göstermesi bakımından önemlidir. Bu, sadece futbol bakımından değil, memleketin genel moral durumu için de sevindirici bir lşaretttir. Ancak Gündüz Kılıç bu satırların dizildiği sırada sert bir deklarasyon neşrederek Turgan Ece ve Rüçhan Adlıya alet olmak istemediğini bildirdi. Şimdi ne olacağı meçhuldür.

Ziyaret — Geçen haftanın sonunda birgün. Ankaranın "piyasa"' mahalli sayılan Kızılayda, Piknik lokantasının yanından geçen bir gazeteci, Ankara Gazeteciler Lokalinden çıkan bir arkadaşına rastladı. Aralarında şöyle bir konuşma geçti :

"— Oooo, merhaba! Nasılsın, görünmüyorsun?"

"— Merhaba!.. İyiyim, teşekkür ederim."

El sıkıştılar, İyi olduğunu söyleyen ve teşekkür eden gazeteci, oradan tesadüfen geçmekte olan bir arkadaşına, "bir dakika.." dedi ve yanındaki yaşlıca zâtı tanıştırdı:

"— Roma valisi.."

Türkiyede, zararsız delileri sevindirmek için kendilerini yüksek makamlara tayin etmek alışılmış bir şaka olduğu için, beriki hiç bozmadı ve elini uzattı:

"— Nasılsınız sinyor?'»

Cevap şarkı gibi ahenkli fakat anlaşılmaz bazı kelimelerden ibaret kalınca, tanıştırılan gazeteci hafiften pirelenmeğe başladı. O anda Pikniğin önünde bir Cadillac durdu, gazeteci ile tanıştırılan mavi elbiseli adamın aramdan merdivenden inen dört adam Cadillac'a binerek hareket ettiler. Aralarında Ankara Valisi Enver Kuray da vardı...

Tanıştırılan adam gerçekten Roma Valisi ve ismi de Adolfo Memmo idi. Cadillac'a binen adamlar 15 Eylülde ' Türkiyeye gelen italyan valiler heyeti mensuplarıydılar. Heyette ayrıca Venedik Valisi, Ferrera Valisi, Sicilya muhtar bölgesi konsey üyesi ve İçişleri Bakanlığı Genel Müfettişi bulunmaktaydı.

Halen Türkiyenin çeşitli yerlerinde incelemeler yapmakta olan italyan idareciler, bu arada bir de konfrans dinlediler. Herhalde, bundan çok faydalanmışlardır! Zira konferans, "Türkiyenin idaresi" konusundaydı.

Ticaret — Ticaret, Bakanı Fenni isiimyeli, haftanın başlarında Ankara Gazeteciler Cemiyetinde bir basın toplantısı yaparak. Kıbrıs olayları gibi psikolojik etkenler yüzünden daralma devresi geçirmiş olan Türkiye ekonomisinde tekrar bir kımıldanma hissedildiğini söyledi ve başlıca şu bilgileri verdi:

1 — Ham petrol fiyatlarının, piyasa fiyatlarından daha yüksek olduğu müşahede edilmiş ve yapılan komisyon çalışmalarından sonra ham petrol fiyatlarında yüzde 10 oranında bir düşme sağlanmıştır.

2 — Bu yıl Ağustos ayı itibariyle dış ticaret açığı 169 milyon dolardır. 1964'ün ilk 6 ayında Ortak Pazara olan ihracat 13 milyon dolar düşmüş, serbest döviz sahası olan diğer ülkelere yapılan ihracat ise 7 milyon 500 bin dolar artmışta.

3 — Türkiye, anlaşmalı memleketler ve Demirperde ülkeleri ile olan ticaretini geliştirme yolundadır. Ayrıca serbest döviz sahası olan memleketlerin piyasaları dışındaki malların anlaşmalı memleketlere satılması prensip olarak kararlaştırılmış bulunmaktadır,

4 — Türkiyenin ithalât faaliyetinde bu yıl bir daralma olmıyacaktır. İhracatın devletleştirilmesi için bir karar alınmış değildir.

Müzik — Bundan bir süre önce yapılan Balkan Müzik Festivalini kazanan türk orkestrası yurda döndükten sonra bir takım tartışmalar başladı.

Bir yandan bu başarı basında ve halkoyunda alkışlanırken, öte yandan orkestranın üç solisti birbirlerine girdiler ve birbirlerini, türk müziğinden parçalar söylememekle suçladılar. Tartışmalar uzayınca anlaşıldı ki, festival programının birinci kısmı uluslararası popüler müziğe, ikinci kısmı ise milli müziğe ayrılmıştır. Festivalin ikinci kısmında türk solistlerinin - Tanju Okan, Erol Büyükburç ve Tülây Germanın- repertuarlarım batı müziği ile donatmalarının gerçek sebebi budur.

Şimdi Tanju Okan dostlarıyla dertleşmekte ve:

"— Her yerde bu sen-ben kavgası! Oysa, başarı hepimizin, bütün orkestra elemanlarınındır" diye şikâyet etmektedir.

Bütün bunlara rağmen türk folklor müziği etrafında bu vesile ile uyanan ilgi sevindiricidir.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 11 25 Eylül 1964, Sayı 536 Cilt: XXXI

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

Pıss!

Bu haftanın ortasında AP'nin San Havadis, Yeni İstanbul, Zafer gibi organlarında Artvindeki Senato seçimlerinin neticesini arayanlar ne bir sese rastladılar, ne bir nefese. Halbuki bir gün önce partinin pos bıyıklı Genel Başkan adayı Saadettin Bilgiç bir kongrede AP'nin millet oylarının yüzde 65'lni temsil ettiğini ve bir dahaki geçimde bunu tescil ederek iktidara ge leceğini ilân etmişti. AP organlarında ki sessizlik sebepsiz değildir: AP Artvindeki senato seçimlerinde CHP'ye yenilmiştir. Bu suretle, Senato ara se çimlerinden itibaren oyların aldığı istikamet aynı kalmış, yani CHP oyla rında ilerleme devam etmiştir. Bunun iki büyük sebebinden biri Reform Hükümetinin, talihsizliğine rağmen milleti ilk uydurma koalisyon hükümetlerinden daha fazla tatmin etmiş olması, ikincisi ise Kıbrıs konusunda Muhalefet denilen takımın nasıl korkunç bir kalitesizlik içinde olduğunun milletçe anlaşılmasıdır. İktidar işlere daha cesaretle, daha sağlam, daha verimli olarak sarılırsa, buna mukabil AP halen içinde bulunduğu perişanlıktan kurtulamazsa önümüzdeki seçimlerde bırakınız yüzde 65'i, ama bugün kü yüzde 50'nin az altındaki nisbet bile Bilgiçin partisi için hayâl olacaklar. Kaldı ki yüzde 65 de endahtsız yapılmış bir atıştır. Zira Türkiyedeki her seçime AP oyların yüzde 80'ini alacağı iddiasıyla girmiş, tasnif sırasında oyların, yüzde 60'mı aldığını -bildirmiş, tasnif sonunda ise oyların yüzde 50'sini dahi hiç bir zaman alamadığı anlaşılmıştır. Bu bakımdan, CHP yüzde 40'ın üstünde ve ileriye doğru seyrederken, öteki partiler ve müstakiller de hemen daima bir yüzde 10 oy toplayabilirlerken AP'nin yüzde 65 oy alacağını gerine gerine söylemek sadece akıl ve mantık değil aritmetik hudutlarını da zorlamaktır. Zira Bilgiçin hesabıyla 100 oyun içine 115 oy sığmak **tadır!**

Yeni
21 Eylül 1964
AP Samsun ve Edirne
S. BİLGİÇ: "İlk seçimde AP reylerin yüzde 65'ini alıp iktidara gelecek"
«Memleket sefa

Yeni İstanbul gazetesinde Bilgiçin beyanatı
Ar tavuğun arpa ambarı

İktidarın ve Muhalefetin Artvin se çimlerinin neticesinden gerekli dersi çıkarıp çıkarmayacakları henüz bilinmemektedir. Her iki parti de, Genel Kongresinin arefesindedir. Bu toplantılarda bunların kendilerine nasıl bir hat çizecekleri millet tarafından önem le izlenmektedir. CHP için bir nokta açık açık belli olmuştur: Memleket re formları bekliyor. Bunları ele alacak hükümet Kuvvetli Hükümet olacaktır. Bunun dışındaki çekişmeler, şahsî kav galar kulis faaliyetleri. Kayserili oyunları, çarık-aba edebiyatı boş lâflardır ve partiye prestij değil, itibarsızlık getirmektedir.

AP için de önemli nokta meydana çıkmıştır: AP den bir yeni, taze, milli parti olması, körükörüne mânâsız tenkitler yapmaması, fikir söylemesi, memleketin sağlam kuvvetlerine güven vermesi istenmektedir. Sadece his istismarının bir siyasî tşekkülü fazla bir yere götürmediğini son Artvin secimi ile perçinleşen Senato ara seçim leri AP'lilere göstermiş olmalıdır.

Milletin işleri memleketin iki büyük partisi kendilerini toplarsa iyi gidecektir.

Dışişleri

Taze kan

(Kapaktaki Genel Sekreter)

Bu haftanın başındaki Salı günü Ankara Palasın geniş salonları adeta iğne atsan yere düşmeyecek kadar kalabalıktı. Başta Başbakan Yardımcısı Kemal Satır olmak üzere Hükümet üyeleri. Büyük Elçilerle birlikte kordiplomatik mensupları. Genel Kurmay İkinci Başkanı Kor general Refik Tulga ve bazı komutanlar. Dışişleri Bakanlığı erkânı. Ankaranın tanınmış simaları, gazeteciler, ve bütün bunların gık eşleri bir kokteylin davetlileriydiler. Davet sahibi İsmail Erez ile eşi Necla Erez kapıda duruyorlar ve gelenleri karşılıyor, gidenleri uğurluyorlardı. Kokteyl, Prag Elçiliğine tayin edilen Erezlerin veda kokteyliydi. Kalabalık,

HAFTANIN İÇİNDEN

Kıbrısın Gizlediği Gerçekler

Metin TOKER

Ticaret Bakanı Fenni İslimyelinin bu yılki ticaret açığının şimdiye kadar 168 milyon doları bulduğunu söylediği bu hafta Bursada köylü şeftalisini ağaçtan indirmemektedir. Bunun sebebi şeftalileri toplamak için yapılacak masrafı şeftali fiyatının karşılamaması, daha doğrusu şeftalilerin müşteri bulamamasıdır. Halbuki Avrupada iri bir Bursa şeftalisi bizim parayla on liradan fazlaya satılmaktadır ve Avrupa piyasası bizden mütemadiyen şeftali istemektedir. Ama biz bendi nefis şeftalilerimizi gönderemediğimiz için avrupalılar ihtiyaçlarını yunan şeftalileriyle gidermeye çalışmaktadırlar. Memleket çinde ise en büyük müstehlik İstanbul halkı şeftalinin kilosunu iki liradan aşağıya yiyememektedir,

İzmirin kunt incirleri de kendilerine Amerkanın kapılarının kapandığını görmüşlerdir. Amerikalılar bizim İncirlerimizi kurtlu bulmuşlardır ve kendi memleketlerine sokmak istememektedirler.

Diğer tarım mahsullerimiz de, tıpkı kromumuz gibi büyük satış güçlükleriyle karşı karşıyadır ve ticaret bilançomuz mütemadiyen açık vermektedir. Bizim "görünmeyen gelir" denilen cinsten gelirimiz hemen hiç olmadığı, yahut büyük mâna ifade etmediği için tediye bilançomuz ile ticaret bilançomuz arasında fark bulunmamakta, Türkiye her yıl muazzam tediye güçlükleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca sırtımızda o unutulmaz Görülmemiş Kalkınma devrinin korkunç mirası olduğundan memleketin normal açığına bir de bu ekstra mükellefiyet yüklenmektedir. Biz "görünmeyen gelir" olarak turizmin lafını ederken İspanyanın beş senede turizmden kazandığı para 1 milyar 800 milyon doların üstündedir. Türkiye en süratli ve akıllı şekilde ihracatını arttıramadığı ve devamlı "görünmeyen gelir" bulamadığı takdirde kendisini iktisadi bir felaket beklemektedir,

Türkiyede dört devreli eğitim yapan ilkokullar vardır. Çocuklarımız bu okullarda okumakta ve bilgi sahibi olmaktadırlar. Sonra bunlar ya öğretmeni hiç bulunmayan, ya da kimya dersi kasabanın eczacısına, fizik dersi doktoruna, matematik dersi fen memuruna verdirilen orta okul ve liselere devam etmekte, oralarda ilim ve irfanlarını arttırarak üniversitelere talip olmaktadırlar. Bu arada tartışması yapılan husus, borçlu sınıf geçme usulünü kaldırmanın Anayasaya aykırı bulunup bulunmadığıdır! Türkiyenin, Hasan Âli Yücel devrinden beri bir eğitim politikası yoktur ve hiç bir hükümet o makama bir ehil adam bulup oturtamamıştır, Türkiye eğitim meselesine bir düzen veremediği, hele teknik eğitimi bugünkü perişan halinden kurtarıp esaslı şekilde ele alamadığı takdirde memleket bir "işsiz yarı münevverler beldesi" olmaya mahkûmdur.

Şu anda Türkiyede hiç bir devlet dairesinde bir kıpırdanma, bir canlılık yoktur. Bunun sebebi, Türkiyede hiç bir şey yapmamanın hiç bir sorumluluk getirmemesidir. Tapılan bir iş bin taraftan bin söz çekmektedir ama yapılmayan işin hesabını soran mevcut değildir. Tapılan iş ise çok zaman takdir dahi edilmemektedir. «Bugün git, yarın gel" Musahipzadeden bu yana geçen yılların sonunda hâla bizim devlet dairelerimizin vazgeçilmez parolasıdır. Vatandaş güler yüz görmek bir yana, asık yüzde dahi işinin yapılması mutluluğuna erişememektedir. Vatandaş derken memurlar bunun başındadır. Zira bir memur kendi dairesinin dışında vatandaşın ta kendisidir ve kendisinin memur sıfatıyla yaptığı muameleye bir başka dairede vatandaş olarak muhatap kalmaktadır. Türkiye laçka bir devlet mekanizmasıyla idare olunmaktadır ve bu perişanlık nereye baksanız orada göze çarpmaktadır. Bu devlet kendi polisinin hiç olmazsa günde bir kere traş olmasını sağlamaktan aciz midir? Bir ingiliz polisini, bir fransız polisini traşsız görebilir misiniz? Aradaki fark orada herkesin bir sorumluluk, burada ise bir umursamazlık içinde oluşudur. Belki şimdi, böyle yazıldı diye Ahmet Demir hemen bir tamim çıkaracaktır ve traşsız polis olmamasını emredecektir. Ama komiser muavini polis neferinin, komiser kendi muavininin, emniyet âmiri komiserinin traşlı olup olmadığını devamlı, bu **adet** yerleşinceye kadar takip etmezse tamim ne fayda verir ki? Bu, bizim devlet işlerimiz için ufak bir misaldir.

Bunlar ve bunun gibi daha nice dert bugün Kıbrıs Meselesinin bizim gözlerimizden sakladığı gerçeklerdir. Fakat bunlar, tedavi olmadıkça azıtan hastalıklardır. Bugünkü hükümet kurulduğa zaman ve bilhassa İnönü önce kendi Parti Meclisinde, daha sonra Grupta ve Büyük Mecliste reformların lüzumuna kuvvetle işaret ettiğinde eğer memleketin bütün sağlam kuvvetleri bayram ettiyse ve kendisini hararetle desteklediyse sebebi bu ihtiyacın herkes tarafından hissedilmesidir. Nitekim millet tarafından CHP'ye bir seçimde yüzde kırkın üstünde oy, uzun bir süreden sonra ilk defa bu hava içinde verilmiştir. Ancak şimdi, Kıbrısla sadece İnönü ve seçtiği teknik elemanlar meşgulken devletin bütün sivil teşkilatının başındakiler kendilerini, fırsattan istifade, bir eyyamcılığın rehavetine terketmişlerdir. Dinamizm Reform Hükümetinden yavaş yavaş uzaklaşmaktadır. Ticaret Bakanı ticaret açığından şikâyet etmesi gereken kimse değil, buna çare bulması gerekli sorumludur. Fenni İslimyeli Bursada şeftalinin ağaçtan inmesini teminle mükelleftir. Bunu sağlamak için ne yapmıştır? İbrahim Öktem bir eğitim politikası getirecekken, getire getire, hayati Teknik Öğretimin başına geçen devrin enteresan simalarından Melih Koçeri getirmiştir.

Yeni bir hava, taze kan, didişen bir ruh,. Kıbrıs Meselesi yavaş yavaş arzulanan istikameti alırken Türkiyeye bunlar verilmelidir. Bu çok iş ve onun akıllı propagandası demektir. Halbuki bugün yapılan az iştir ve Bakanların şahsi propagandaları, kendi kendilerine okuduktan methiyeler, övünme nutuktandır.

Bütün bunların üstünde bir gerçeği herkes dikkatle görmelidir. İhtiras sahiplerinden müflis politikacılara, dikensiz yükselme yolu peşindekilerden peyk ruhlulara Türkiyede bir takım vardır ki "Bu demokrasi bizde yürümez" edebiyatım bilhassa gençler arasında yaymaya çalışmaktadırlar, İstediklerinin ne olduğunu bilen gençler bunların gerçekleşmediğini görürlerse kabahati sistemde aramak hatasına düşebilirler. Onların itilmek istendikleri uçurum da zaten budur. Bunu hiç bir laf önleyemez. Bunu, ilk kuruluş günlerinin enerjisini bulacak, Kıbrısı paravana gibi kullanmayacak ve programından sonra bunun tatbikatında da Reform Hükümeti sıfatını hak edecek bir iktidar önleyebilir

Erezlerin ne kadar sevildiklerinin delilini teşkil etti.

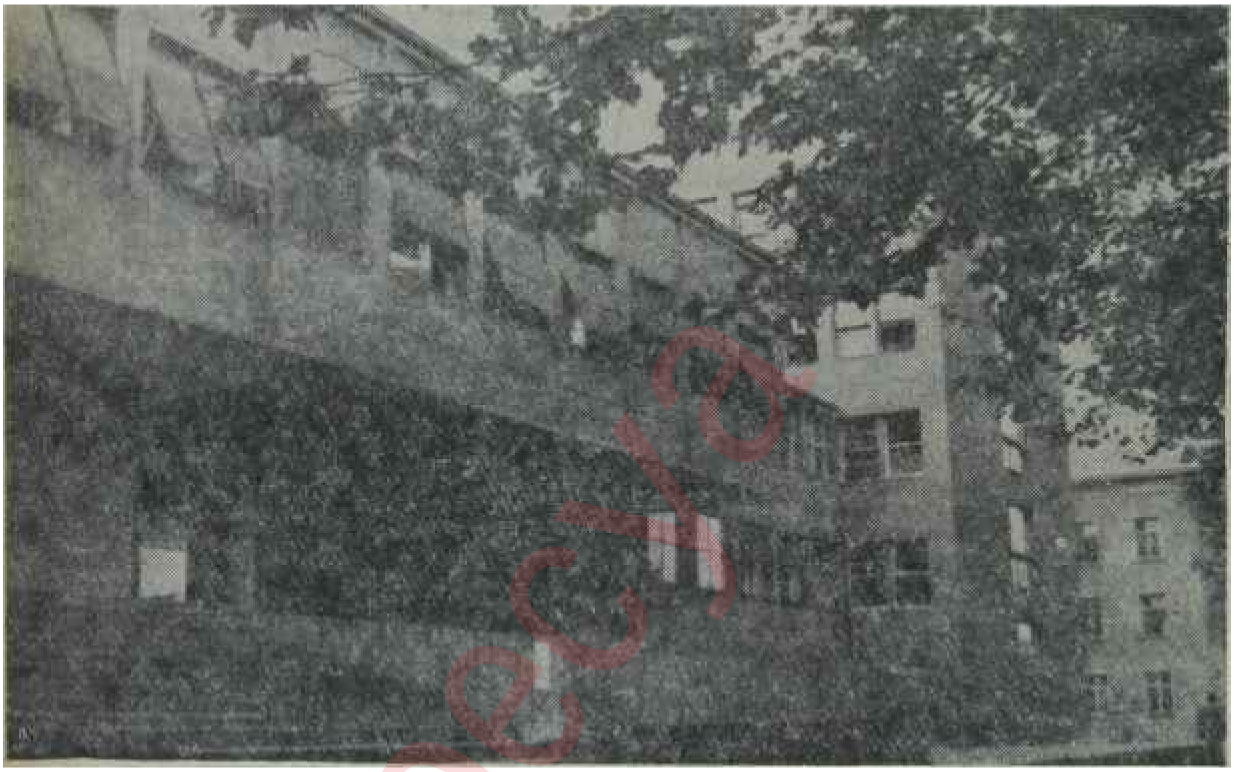
Fakat Erezler giderken Dışişleri Bakanlığının sorumlu yönelticilerinin biraz üzgün oldukları hissedilmiyor değildi. Dışişleri Bakanlığı şu sırada, Merkezdeki en kıymatli elemanlarını, Turhan Tuluyları, Osman Olcayları. Necdet Kentleri dışarıya göndermektedir. Bunlar, buhranlı günlerde Bakan Erkinin en yakın iş arkadaşları olmuşlardır. Onlarla birlikte Genel Sekreter Fuat Bayramoğlu da Brüksele Büyük Elçi olarak gönderilmektedir. Şimdi, Dış namlılar Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, kendi bezlerine üçte iki bir çoğunluk bulurlarsa bizim için yapacak şey Bakanlığın kapısına bir kilit asmak ve gözden kaybolmak olacak!"

Bu sözdeki gerçek payı büyüktür. Ama yunanlıların, eğer bizim hariciyemiz lüzumundan fazla beceriksizlik göstermezse böyle bir çoğunluğu sağlamaları ihtimali büyük değildir.

İkilinin oyunları

Bugün Türkiyede ve dünyada herkes ramların Kıbrıs konusundaki tutumlarında bir yumuşamanın varhallî teşkilâtlara başvurulması gibi yollardır.

Şimdiye kadar "arabulucu" adıyla bir hakem görevlendirilmiş, fakat herhangi bir sonuç alınamamıştır. Konu Güvenlik Konseyine getirilmiş, gene sonuçlandırılamamıştır. Mahallî teşkilât olarak da NATO gösterilebilir. Ama NATO da bu konuda çaresiz kalmıştır. Şimdi bir tek yol açıktır: Tarafların karşılıklı müzakeresi, Son günlerde sırf denenmiş olduğunu göstermek ve biraz da iyi niyet gösterisi olarak Makarios ve Papandreu tarafından bu yol zorlanmaktadır.

Dışişleri Bakanlığı binası
İlk süpürge darbesi

İşlerinin bir çetin imtihana, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu savaşma hazırlandığı şu günlerde başında genç Genel Sekreter Hâlûk Bayülken bulunan yeni bir ekip işlerin yönetimini devralmıştır. Bu ekip, yapacağı çalışma ile sadece kendi kaderini değil, aynı zamanda mensubu oldukları müessesenin millet gözündeki itibarını veya itibarsızlığını da tâyin edeceğini müdrik gözükmektedir. Nitekim Erezlerin kokteylinde bu "'taze grup" mensuplarından biri bir gazeteciye şöyle dedi :

"— Öyle görünüyor; ki eğer yıllığını görmektedir. Bunun çeşitli "umimi sebep" leri mevcuttur. (Bk, "Kıbrıs" , s: 12) Ama yumuşamanın bir de "teknik sebep" i bulunması hiç imkânsız değildir.

Kıbrıs işi, Birleşmiş Milletlerin Genel Kuruluna mutlaka gidecektir. Ama, 10 Kasımda toplanacak olan bu Kurulun bir meseleyi görüşebilmesi için, Teşkilât Anayasasının 33, maddesine göre bazı barışçı yolların daha önceden denenmiş olması gerekmektedir. Bunlar tarafların konuyu aralarında müzakere etmeleri, hakem ve araştırma, kurulları ile maAma kapıyı daha önce gene kendileri kilitledikleri için bu zorlamalar hayli suni olmaktadır. Zira müzakere zemini için Enosisi ileri süren Papandreu, Zürih - Londra anlaşmaları ile Anayasanın feshini isteyen de Makariostur. İkisi de, bu şartlar altında türklerin müzakere masasına oturmalarının hukuk anlayışı bakımından imkânsız olduğunu gayet iyi bilmektedirler. Bu yoldaki gayretleri bir "dostlar alış verişte görsün" niteliğindedir.

Yunanlıların bu gayretlerle önlemek istedikleri husus. Genel Ku-

Kulağa Küpe...

Dağlar inlesin !

Salon sosyalistlerimizden en şirininin bir komünist memleketten seyahat notları: "Çobanın biriyle ahbap olduk. Bir sevimli, tatlı adam. Bir ayı çıkmış geçenlerde karşısına, onu anketti bizim mütercime. Ben kaç para aldığını sordum. Bin altıyüz lira veriyormuş bizim pa rayla hükümet. (. •.) Muhteşem bir otelde kral odası gibi bir daire ayırmışlar, bize. Bir sıcak banyo.. Mafsalları dökülecekmiş gibi gevşiyor insanın. Sonra etli Şaraplı, çigan müzikli ve adam başına *yirmibeş liralı bir Braşov gecesi yaşamak için çıktık dışarı,"*

Aman Allah, yeme de yanın da yat!

Bizim bu yazar istatistik, hesap meraklısıdır ya.. Alalım kalemi elimize : Bir çobana bu cennette veriyorlar 1600 lira. Etli şaraplı, çigan müzikli bir Braşov gecsi yaşamak ise 85 *lira. Bir ayda var otuz gece. Vur otuzu 85 liraya. Eder 150 lira. Her gün aynı cümbüşle bir de öğle yemeği. Etti 1500 lira. Kaldı mı bizim çobanın elinde hâlâ 100 lira,*

O 100 lirayla ne mi yapar dersiniz. Ayol ne yapacak t Bizim sevimli yazarın yazdığı ga zeteye abone olur, ne mutlu hayat yaşadığımı oradan okuyup sevinir.

rulun "karşılıklı müzakere yolu denenmelidir" tarzında bir tavsiyeyi ihtiva eden bir karar suretini kabul edivermesidir. Böyle bir karar sureti üçte iki çoğunluğu değil ittifakı kolaylıkla sağlar. Halbuki daha önce o yolun da çıkmaz bulunduğu ispat olunursa, ramlar neticeyi daha kolay alacaklarını sanmaktadırlar.

Rum propagandası

Yunanlılar çok uzun bir süredir Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda ki savaşı düşünüp ona göre hazırlanmaktadırlar. Birleşmiş **Milletlerin** bugün 113 üyesi vardır. **Bunun** üçte ikisi 74'tür. Asya-Afrika denilen ve çoğunluğunu yeni kurulmuş devletlerin teşkil ettiği blok 57 oya sahiptir. Komünist blokun 11 oyu vardır. Lâtin Amerika 20 oyla temsil edilmek tedir. Türkiyenin dahil bulunduğu - Yunanistanla birlikte - Batı bloku ise 21 oya maliktir. 4 oy da ortalardadır.

Gerek Yunanistan, gerek Kıbrıs şimdi bütün diplomatik imkânları zor lıyarak Genel Kurulda mümkün olduğu kadar çok taraftar kazanmak için uğraşmaktadırlar. Geçen hafta, Atinada Danimarka Prensesi ile evlenen Yunan Kralının düğünü bu amacı gerçekleştirmek için bulunmaz bir propaganda fırsatı olmuştur. Düğün münasebetiyle dünyanın çeşitti ülkelerinden 7 Kral, 6 Kraliçe, 48 Prenses ve 50 Prens ile Bakanlar, diplomalar Atinada karargâh kurmuşlardır. Bu fırsata kaçırmak istemiyen Yunan Hükümeti kesif bir kulis faaliyetine girişmiş, çeşitli blokların lider ülkelerinin temsilcileri tize rinde bilhassa çalışılmıştır. Meselâ ba ğımsız bloka tesir eden Fransanm temsilcisi Devlet Bakanı Louis Jose, Papandreu ile yemek yemiş ve az sonra Fransanın, Kıbrısı bir Yunan adası olarak gördüğünü söylemekte bir mahzur görmemiştir. Ayrıca, düğün sırasında üzerinde durulan bir başka grup ta arap devletleri olmuştur. Yunan Başbakan Yardımcısı Ste fanopulos BAC Başkan Yardımcısı Muhîddine bir yemek vermiş ve Kıbrıs konusunda hayli uzun bir nutuk atmıştır.

Yunan Millî Savunma Bakanı Garufalias ise Fransa Milli Savunma Bâ kanlığı Genel Sekreteri Michel Fourquet ile uzun bir görüşme yapmış, Kıbrıs meselesi île ilgili olarak Fransanın tutumundan dolayı Yunan Hükümetinin teşekkürlerini bildirmiştir.

Düğün sırasında kullanılan bir başka propaganda vasıtası da teşhir edilen hediyeler arasında başköşeyi işgal eden bir tepsidir. Makarios tarafından hediye edilen bu gümüş tep sinin üzerinde Papazın el yazısıyla "Tanrının Kral Konstan'ta ile Anne Marie'yi saadete ulaştırmasını ve krallığı süresince Kıbrısın da onun idaresi altında bulunmasını temenni ederim!" yazılıdır. Gerçi çok kimse Kralın ve karısının saadetiyte Kıb rısın rum idaresi altına girmesi arasında bir paralel kurmakta güçlük çekmiştir ama bu. yunanlıların faaliyeti hakkında mükemmel fikir vermektedir.

Bizim hazırlıklarımız

Bunun neticesi olarak bugün. Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna hazırlık niteliğinde olmak üzere bizim Dışişleri Bakanlığı da kesif bir faaliyet içindedir. Kısa bir süre önce, türlü konularda hazırlıklar yapmak için beş ayrı çalışma grupu kurulmuş ve Bakanlık Genel Müdürlerinden müteşekkil bu grupların başlarına "Koor dinatör"' adıyla birer yönetici Genel Müdür getirilmiştir. Bu gruplar arasındaki görev taksimi şöyledir :

1. Grup — Bugüne kadar ileri sürülmüş bulunan rum iddialarım tek tek tarıyacak ve sistematize ederek bunları çürütücü nitelikte tezler mukabil iddialar bulacaktır. Bu arada grup, dış teşkilâta gönderilmekte olan talimatları da hazırlamaktadır. Grupun koordinatörü 3. Daire Genel Müdürü Vecdi Türel, beyni İlter Türk mendir.

2. Grup — Bu grup, yunanlılarla feshedilmiş bulunan anlaşmaları incelemektedir. Bu anlaşmaların hukukî ye fiilî gerekçeleri tesbit edilmekte, rumların azınlıklara yapılan baskı iddialarını çürütecek cevabî metinler hazırlanmaktadır. Grupun

Feridun C. **Erkin**
Büyük patron

koordinatörü S, Daire Genel Müdürü Nejat Ertsözdür.

3. Grup — (Enformasyon Dairesi Genel Müdürü İsmail Soysalın koordinatörlüğünü yaptığı bu grupun görevi, propaganda faaliyetleridir. Kısa adı KİP olan bu grup. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile de yakın bir temas kurmuştur. Soysal ve yardımcısı İlhan Bakayın amacı, mümkün olduğu kadar az para şartıyla çok iş yapabilmek, klâsik propaganda faaliyetlerinden ziyade orijinal metodlardan istifade etmektir.' Soysal bunu, zamanı iyi hesaplanmış son derece tesirli sloganlarla gerçekleştirmeyi düşünmektedir. Bunun için televizyon ve sinema gibi yayın organlarından da faydalanılacaktır. Ancak bu iş biraz para işidir. Meselâ, bundan kısa bir süre önce ramlar, New York Times'in bir sayfasını kiralamışlar ve sırf bunun için 7 bin dolar ödemişler dir. Türkiyenin ise böylesine büyük malî imkânları yoktur. Buna karşılık, propaganda grupu, bir başka husustan istifade etmektedir. Dış teşkilâttan, her devlesin bünyesini ve hangi yollardan tesir altına alınabileceğini bildiren raporlar gönderilmesi istenmiştir. Bu raporlar peyderpey gelmekte ve her tükenin özelliğine göre, değişik açıdan propaganda çalışmaları yapılmaktadır.

Aslında bu çeşit raporların Bakan-

Fuat Bayramoğlu
Selef

lıkta mevcut olması lâzımdır. Bizim dış teşkilâtımızın işi budur. Ama şimdiye kadar hiç kimse bunun üzerinde durmamıştır bile. Ne Allahlık Köprülü, ne nev'i şahsına münhasır Zorlu, ne de eyyamcı Sarper. Bugün işe baştan girişilmesi zorunluğüyla karşı karşıya kalınmıştır. Bu, bizim hariciyenin perişan halinin bir delilidir.

4. Grup — Bu grup Birleşmiş Milletler üyesi olan devletler üzerinde tek tek durarak oy konularım incelemektedir. Bu incelemelerde kriter, Türkiye ile söz konusu devlet arasında ticarî, siyasî münasebetler ile benzeri problemlerin bulunup bulunmadığıdır. Meselenin bu yönleri araştırıldıktan sonra iki devlet) arasında bir çelişme meydana çıkarsa, bu sefer bu çelişmenin nedenleri üzerinde durulmaktadır.

Ayrıca, oy eğilimleri incelenirken dikkate alman bir diğer husus da, Kıbrıs Meselesinin son Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda görüşüldüğü sırada o devletin hangi yönde oy kullandığıdır.

Böylece ortaya çeşitli gruplar çıkmakta ve yeni bağımsızlığa kavuşmuş olan devletlerin dahi her zaman self determination lehinde ...oy vermediği görülmektedir Meselâ, sadece Asya-Âfrika blokunda bile türlü meselelerde ayrı ayrı oy kullanan gruplar mevcuttur. Kransız Afrikası, Kuzey Afrika gruplarında olduğu gibi.

2. Daire Genel Müdürü Bedii Karaburçağın koordinatörü olduğu bu grupun bir projesi de, özellikle Asya-Afrika bloku ile Latin Amerika ülkelerine iyiniyet elçileri göndermektir. Dörder kişilik gruplar halinde bu ülkeleri dolaşacak olan iyiniyet elçileri, Türkiyede türlü sahalarda başarı kazanmış, lisan bilen, meseleyi Türkiye açısından ortaya koyabilecek ehliyette, şahsiyet sahibi isimlerden seçilecek, siyasî eğilimleri dikkate alınmıyacaktır.

Diğer taraftan, Lâtin Amerika bloku üzerinde nüfuz sahibi İspanyayla geliştirilen iyi münasebetler hayırlı bir adımdır. Dışişleri Bakanı Erkin önümüzdeki ay içinde İspanya Dışişleri Bakanının Türkiyeyi ziyaretini iade etaıeyı tasarlamaktadır.

5. Grup — Bu grup Kıbrıs Meselesinin hukukî yönü ile ilgilenmektedir. Üniversite profesörlerinden kurulu grupun koordinatörü, Dışişleri Bakanlığı Baş Hukuk Müşaviri, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Suat Bilgedir.

Islahat peşinde

Ancak, merkezdeki çalışmalar ne kadar kuvvetli olursa olsun, başarı ancak bu çalışmaların dış teşkilâtta da akis bulması sayesinde mümkün olabilecektir. Gerçi iki Büyük Elçi, Va-

İsmail Soysal
Taş *taş üstüne*

İlhan Bakay
İki elin sesi var

his Halefoğlu ile Seyfullah Esin, çalışmalarda Orhan Eralps yardımcı olmak üzere New York'a gönderileceklerdir. Genel Kurulda heyetimize Feridun Cemal Erkin başkanlık edecektir. Hattâ Halûk Bayülkenin de bizimle ilgili toplantılara katılması bek lenmektedir ama, bütün bunlar kâfi değildir. Dışişleri teşkilâtının içte ve dışta tüm olarak faaliyette bu gerekmektedir.

Damarlarda kanın daha süratle dolaşmasını sağlamak için Dışişlerinde mutlaka bir dopinge ihtiyaç hissedilmektedir. Bu doping, şu birkaç gün içinde Dışişleri Genel Sekreterliğine atanılması beklenen genç ve dinamik diplomat Halûk Bayülkendir,

Halûk Bayülken 1921 de İstanbulda doğdu. Babası subay olduğu için çocukluğu Anadolu şehirlerini dolaşmakla geçti ve ancak ortaokulu bitirdikten sonra İstanbula dönebildi. Bayülken 1939 yılında Haydarpaşa Lisesini, 1943 yılında da Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi, 1944 yılında Dışişleri Bakanlığına girdi. 1947 yılına kadar merkezde çalıştı, bu tarihte Frankfurt Başkonsolosluğuna atandı. 1950 yılında Bonn Büyük Elçiliği Başkâtibi oldu.

1951 de Ankaraya dönen Bayülkenin bundan sonraki diplomatik hayatının önemli bir kısmını Birleşmiş Milletler Teşkilatındaki görevleri teşkil etti.

Bayülken 1952 de Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna Türk Delegasyonunda müşavir olarak katıldı, 1953'de Birleşmiş Milletler Daimi Delegeliğine tayin edildi. 1954 de Büyük Elçilik Başkâtipliğine, 1957'de de Müsteşarlığına getirildi.

Bu arada Bayülken, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 8. ve 13. dev releri arasındaki bütün olağan ve olağanüstü toplantılarına katıldı. Mart 1959 ile Haziran 1960 tarihleri arasında Zürih ve Londra anlaşmaları çerçevesinde Kıbrıs Cumhuriyetinin tessüsü ile ilgili metinleri hazırlamak üzere Londrada kurulmuş olan müşterek komitede türk delegesi olarak görevlendirildi.

Bayülken 1960"da Merkeze çağırılarak Siyasî Plânlama Dairesi Genel Müdürlüğüne, 1963 yılında da Genel Sekreter Siyasî İşler Yardımcılığına atandı.

Halûk Bayülken, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dış Münasebetler Enstitüsü üyesidir. İngilizce ve fransızca bilir. Resim, karikatür ve müziği çok sever. Ama. şimdi bunların hiç birine vakit bula» mamaktadır. Bayülken, biraz topluca olduğu için, daima perhizde olduğunu, ama bol yemek imkânını elde etse hiç yemek ayırmıyacağını söylemektedir. Dışişlerinin Genel Sekreteri, oniki yıldan beri Valiha Bayülkenle evlidir ve iki çocuk babasıdır,

Yeni bir ruh

Bayülken ailesinin bir derdi, zaten yüzünü seyrek gördükleri Baba Bayülkeni bundan sonra acaba hiç görüp göremeyecekleridir. Zira çok gecelerini Bakanlıkta üçe, dörde kadar çalışarak geçiren Halûk Bayülken sıkı bir çalışma adamıdır. Şimdi Dışişleri Bakanlığında açılmakta olan yeni de-

Bedii Karaburçak ve Nejat Ertüzün
Dere görününce paçalar sıvandı

vir tempoyu büsbütün hızlandıracaktır.

Bilhassa son zamanlarda şiddetli tenkitleer altında kalan Dışişleri, bu tenkitlerden çoğunun gerçek olduğunu hulûs ile kabul eden insaflı ve akıllı mensuplarının sayesinde bu ten kitleri bir kırbaç saymıştır. Bu zihniyet, Bakanlıkta yeni bir ruhun ge lişmesini sağlamıştır. Fakat işin ruhla bitmemesi tabii olduğundan bir de yeni çalışma programı yapılmıştır.

Bu yeni çalışma sisteminin amacı zamandan mümkün mertebe tasarruf tur. Bakanlığın bütün Genel Müdürleri her sabah saat 9 da işbaşı yapmakta, ve bir **saat** kendi dairelerini ilgilendiren dokümanları tetkik etmek tos, gece gelmiş olan telgrafları, telsiz leri okumaktadırlar. Genel Müdürler, böylece son 24 saat içindeki gelişme» lere tam manasıyla vakıf olduktan sonra saat 10 da biraraya gelmektedirler. Bir "staff toplantısı niteliğinde olan bu görüşmelerde herkes, kendi dairesini ilgilendiren önemli gelişmeleri açıklamakta ve Genel Sekre terden veya Bakandan gerekli direktifi almaktadır. Böylece günün her saatinde elleri evrak dosyalan ile dolu daire başkanlarının Bakan makamında sıra beklemelerinin ve zaman kaybının önüne geçilmektedir.

Bakanlıkla genel mahiyette yapılmakta olan bir diğer toplamı da koordinasyon toplantılarıdır. Ancak koordinasyon toplantılarının her sabah yapılmakta olanlardan farkı sadece Kıbrıs meselesinin değil, diğer konuların da görüşülmesidir. Her daireden daha çok elemanın katıldıkları bu toplantılarda, Kıbrıs meselesinin haf talık panoranası çizilmektedir.

Bakanlık içi çalışmaları kolaylaştırıcı nitelikte olan bu toplantılardan başka hariciyecilerin yetişmelerini sağlamak üzere de bazı tedbirler alınması düşünülmektedir. Özellikle genç memurlar için mevcut kurslara ilâve olarak türlü alanlarda eğitici kurslar düzenlenecektir. Ayrıca gene genç

memurların mesleğe ilk girdikleri yıllardan itibaren ihtisas sahibi olmalarını sağlamak amacıyla kendilerine çeşitli tezler hazırlatılacak ve başarılı görülenler mükâfatlandınlacaktır Bu mükâfatların para ve kıdem esası na göre düzenlenmesi düşünülmektedir.

Bu arada daha küçük kademelerdeki meslek memurlarının da katılacakları haftalık brifingler düzenlenecek ve haber kaynaklarından nasıl faydalanılacağı, haber değerlendirilmesi öğretilecektir.

Dış teşkilât meselesini de halletmek üzere Bakanlık bünyesinde yapılan çalışmalar ilerlemiş bulunmakladır. Bu çalışmalara göre tayinler bir komisyona havale edilecek ve böylece hissi tasarrufların bir dereceye kadar da olsa önüne geçilmiş olacaktır. Ayrıca dışarıda kalma süresine bir hudut konulacak ve her ne kademede olursa olsun meslek memurları yurt dışında 7 yıldan fazla kalamıyacaklardır. Bugün coşarda öyle Büyük Elçiler vardır ki bir düzine senedir o başkent senin, bu başkent benim dolaşmaktadırlar. Bunlardan bazılarının çocukları türkçeyi doğru dürüst konuşamamaktadırlar. Bunlar derhal Merkeze alınacaklardır.

Dış teşkilâtla ilgili bir başka dert de bir defa kapağı sefarete atan bari ciyecinin, özellikle elçi ve büyük elçilerin yan gelip yatmaları, temsil görevini yeterince yapamadıklarıdır ki bu husus üzerinde titizlikle durulmak ta ve bu tiplerin, kurulması düşünülen bir teftiş heyeti tarafından hizaya getirilecekleri umulmaktadır,

Kıbrıs

Fare doğuran dağ

Bu hafta Moskovada, Arauzos adını taşıyan bir kıbrıslı rum hayatından hiç memnun görünmüyordu. Kirye Arauzos, Kıbrısın rum Ticaret Bakanıdır ve Rusyaya Makarios tarafın dan gönderilmiştir. Makarios uzun süne elinde "Moskovayla temasa geçerim!" silâhım sallayarak Batılıları ürkütmüştür. Sonra da ,ilk önce Dışişleri Bakanı Kipriyanuyu gönderecekken bu kararını "Batılılara tâviz olsun diye" değiştirmiş ve Kremlinle temasa Ticaret Bakanını memur etmiştir. Kirye Arauzos bu hafta ruslardan, istediği askerî yardım yerine kuru bir nasihat aldı ve pek mahzun oldu.

İşin doğrusu istenirse, başka türlü olması da beklenemezdi, çünkü Sovyetler Birliği, anlaşmazlığın başındanberi Kıbrıs işine şu açıdan bak mıştır: Bu anlaşmazlık, Kibrisin Yunanistana katılması yolundaki rum düzenleri yüzünden iki NATO üyesi arasında çıkmış bir anlaşmazlıktır. Üstelik, Kıbrısta bulunan ingiliz üsleri de Batılılara Orta Doğuda söz götürmez bir üstünlük vermektedir. Eğer Kıbrıs rumların istediği gibi Yu

Çektiğimiz Sıkıntı

57, 113'ün yarısının 1 fazlasıdır. Bu demektir ki Birleşmiş Milletlerin 113 üyesinin yarısından bir fazlasını Asya-Afrika diye bilinen blokun mensupları teşkil etmektedir. Bu blok, bizim kendisiyle en az münasebet yürüttüğümüz bloktur İyi münasebetler yürütmek için maddi ve mânevi bütün kozlara sahip bulunduğumuz halde...

Bizim Birleşmiş Milletlerdeki bu handikaptınız bir tarihçesi vardır. Birleşmiş Milletlerin ilk günlerinde Batı bloku Dünya Evinde 44 oya sahip bulunuyordu. Buna mukabil Komünist blok 5 üyeden mürekkepti. Böyle olunca kararlar daima "44'-ler"in birleşmesiyle çıkmaktaydı. Tür kiye işin başında bu "44ler" içinde oy kullanmış, fakat sonra, şartların çok değişmesine rağmen orada takılıp kalmıştır Bilhassa son on yıl içinde dünyada bir çok yeni devlet belirdiği ve bunlar karıncalar gibi Birleşmiş Milletleri istila ettikleri halde Türkiye kendi dış politikasında gerekli tashihi yapamamıştır, Menderes idaresinin "körü körüne amerikancılık" tutumu çok meselede yeni devletleri, dolayısıyla Asya-Afrika blokunun üyelerini Türkiyeye karşı antipatik yapmıştır. Bizim Doğu Akdeniz politikasında, Güney Afrika Birliğinin ırk meselesinde, Belçika Kongosu dâvasında, Tunusun, Cezayirin bağımsızlığı konusunda, Endonezya probleminde takındığımız tavırlar hep aleyhimizde olmuştur. Hattâ bunların her hangi birinde bizimle beraber olmuş, bizi teşvik etmiş bazı devletler sonradan kendi aralarına Asya-Afrika devletleriyle dü zelttikleri halde biz daima açıkta kalmışızdır. Bu durumun düzeltilme si için 1960'dan sonra, askerlerin teş vikiyle girişilen gayretler de devrin Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenmemiş, değerlendirilmemiştir. Halbuki akıllı bir Dışişleri Bakanı bazı aşırı arzuları frenlemekle beraber pek âlâ yolun ortasını da bulabilir ve bize, kurulan yeni dünyada bir yer sağlayabilirdi.

Bu, yapılamamıştır.

Bu yapılamadığı için de şimdi, bize çok benzeyen bir takım milletle münasebetlerimiz serindir. Karşılıklı bir anlayışsızlık, bizim aleyhimizde peşin hükümler Türkiyenin hak ettiği muameleyi görmesini engellemektedir,

Asya-Afrika devletlerini arap memleketleriyle karıştırmamak lâzım dır. Arap memleketleri, bilhassa Nasır bu devletler üzerinde bir nevi liderlik peşindedirler. Halbuki bunlar arap değildirler ve panarabizmin, hele pannasırizmin âleti olmayı hiç istememektedirler. Bundan dolayıdır ki Türkiye - İran ve Pakistan arasında başlayan yeni yakınlık hiç soluk olmayan bir istikbal vaad etmek tedir. Eğer bu Uç memleket akıllı bir politika takip ederlerse Asya-Afrika devletlerinin bir büyük kısmını kendi etraflarında toplayabilirler. Nitekim bir kaç aylık kesif çalışma neticesi 57 üyelik Asya-Afrika bloku oylarından bir önemli kısmım Kıbrıs işinde kendi tarafımıza çekmek pek **âlâ kaabildir.**

Batının dostu olmak tabiidir. Tabii olmayan "Dostumun düşmanı benim de düşmanımdır" demek, yahut bedavadan düşmanlık kazanmak, sevimsiz olmak, kraldan ziyade kralcı kesilmektir. Dünyada Batının Od resmi vardır: Emperyalist Batı ve medeniyetin temsilcisi Batı. Biz kendimisi Asya-Afrika devletlerinin gözünde medeniyetin, insan gibi yaşamanın temsilcisi Batı ile karıştıracak yerde kendi istiklâl savaşımızda çarpıştığımız ve yendiğimiz emperyalist Batı 9e karıştırmışızdır

Kıbrıs işinde bunun güçlüğünü çekmekteyiz. Ama eğer Kıbrıs işi bir takım gerçekleri görüp anlamamıza yararsa bu dertli mesele Türkiyeye bir büyük fayda sağlamış olacaktır.

nanistanla birleşecek olursa, orası da kısa zamanda NATOT'un yerleşeceği bir bölge olacaktır. Şu halde, Kibrisin bağımsız bir devlet olarak kalmasında, haftâ mümkünse kendisine yaslanmasında Sovyetler Birliğinin büyük çıkarı vardır. Eğer bir de bu yüz den kopan gürültüde NATO sallanır, ingiliz üsleri de tasfiye edilirse, Rusya bir taşla iki kuş vurmuş olacaktır.

Moskovanın düşüncesi böyleyken rumların işin başındanberi Sovyetler Birliğine bir destek diye bakmaları kadar yanlış bir iş olamazdı. Çünkü hem Yunanistan, hem de Kıbrıs ram ları asıl amaçlarının Adayı Yunanistana bağlamak olduğunu kimseden giz tememektedirler. Sovyetler Birliği, bu badire içinde, Batıya karşı şantaj diye kullanılan bir kozdan başka birşey değildir. Belki Batılı dostlar bu şantajı büyük bir hafiflikle "yutmaktadırlar" ama, Moskovadaki yöneticiler bu oyuna gelecek türden kimseler de gülerdir. Hem Kıbrıs ramlarını destekleyecekler, hem de ondan sonra Yunanistanın burada istediğini yapmasına göz yumacaklar, bunu bekle mek yalnızca safdilliktir.

Akıl yaşta değil, baştadır

Üstelik Sovyet idarecileri Makariosun oyununu anlayacak kadar akıllıdırlar da,. Makarios Batılılara kar şı Enosis, Sovyetler Birliğine karşı da self-determination türkülerini, çalmaktadır. Bu self-detenmination'un arkasından Enosisin geleceğini Moskova anlamayacaktır, buna imkân yok tur. İşin gülüncü, Makarios bundan üç hafta kadar önce Mısırda her tarafı memnun etmek için yaptığı konuşmalarda, asıl amacının Enosis olduğunu, fakat NATO dışında kalacağını, askeri üslerin kalkacağını ilân etmiştir! Bu o kadar başı sonu birbirini tutmayan bir sözdür ki Yunan Başbakanı Papandreu bile eğer bir gün Kıbrıs Yunanistanla birleşirse, Adayı Makariosun değil,Yunan Hükü metinin yöneteceğini söylemekle bu saçma tartışmayı daha başında kesmek zorunu duymuştur. Herhalde, yeryüzünde Kıbrıs Yunanistanla birleştikten sonra burada askerî üs kurulmayacağını düşünecek kadar saf bir devlet varsa ,bu da Sovyetler Birliği değildir.

Bu düşüncelerin ışığında, açıkça Enosis için çalışan Kıbrıs rumlarının yolladığı heyet, Moskovada bu hafta fazla yüz bulamamıştır. Arauzos başkanlığındaki bu heyet Krotçefi görebilmek için Sovyet başkentinde bir hafta beklemek zorunda kalmıştır.

Papaz Makarios ve Nikita Krutçef

Horoz şekercinin müşterisi

Görüştükleri zaman da Sovyet Başbakanı heyete hiçbir kesin yardım sözü vermemiştir. Arauzosun Krutçefden "askerî ve genel her türlü yardım" sözü alındığım söylemesine rağ men, Tass ajansına göre Sovyet devlet başkanı rumlara isteklerini "büyük bir dikkatle" gözönünde tutacağını söylemekle yetinmiştir. Bu, rum dileklerinin hiç değilse şimdilik yerine getirilemeyeceğinin diplomatik bir dille ifadesidir. Kıbrıslı ramlarla Sovyet idarecileri arasında devam edeceği söylenen görüşmelerde de, Makarios tükürdüğünü yalayıp tam ve Batı aleyhtarı bir bağımsızlığın bayraktarlığını yapmadıkça, bundan daha ileri bir sonuç alınması beklenmemelidir.

Tass ajansının yayınladığı haberden anlaşıldığına göre, Arauzosla yaptığı görüşme sırasında Krutçef Kıbrıs halkına ancak hürlükleri ve bağımsızlıkları için girişlikleri mücadelede karşılıksız yardıma hazır olduğunu bildirmiştir. Başka bir deyişle Kıbrıs ramları, Enosis için yaptıkları çalışmalar için Sovyetler Birliğinden yardım beklememelidirler. Gene Tass ajansının bildirdiğine göre, Krutçef, Kıbrısta yaşayan türk ve rum topluluklarına, aralarındaki anlaşmazlıkları dışarıdan yabancı müdahalesi olmadan çözmek fırsatı verilmesini istemiştir, Sovyet Başbakanına göre bugün Kıbrıs anlaşmazlığı bu kadar büyümüşse, bunun sebebi NATO üyelerinin Kıbrıs bağımsızlığını ortadan kaldırmak, burada NATO üsleri kurmak ve Adayı parçalamak istemeleridir.

Doğruya doğru, eğriye eğri

İşin doğrusunu söylemek gerekirse, Sovyetlerin Kıbrıs konusundaki tutumunda kendilerine göre haklı bazı görüşleri yok değildir. Kıbrısta bağım sız bir devlet bulunması, Sovyetler Birliği için elbette Adanın Yunanistana bağlanmasından çok daha elverişlidir. Sonra, burada askerî üs bulunmamasını istemek de Sovyetler Birliğinin millî menfaati ve güvenliği açısından, anlaşılabilir bir tutumdur. Buraya kadar Türkiyenin çıkarlarıyla Sovyetler Birliğinin çıkarları arasında çatışan hiçbir nokta yoktur. Türkiye de mutlaka Kıbrısın ikiye bö lünmesi, bir parçasının Yunanistana, bir parçasının Türkiyeye verilmesi taraflısı değildir. Adada türk toplumunun hak ve çıkarlarını koruyan bir federal düzen kurulması şartıyla Kıbrısta bağımsız bir devletin varlığı, Türkiyenin de reddetmediği bir şeydir. Bu bakımdan Sovyet görüşüyle türk görüşü arasında hiçbir ayrılık yoktur, ayrılık Sovyetler Birliğiyle Enosisçi rumlar arasındadır.

Ancak şimdiki halde Türkiye ile Sovyetler Birliğini ayıran en önemli yorum farkı, Adada olup bitenlerim niteliği üzerindedir. Gerçi Sovyetler Birliği de Ada olaylarının NATO tarafından değil, Yunanistanla birleş-

mele isteyen rumlar tarafından çıkarıldığını pek iyi bilmektedir ama, rumların taarfsız devletler tarafından desteklendiğini sandığı ve bu devletleri kaybetmek istemediği için, rumları açıktan açığa suçlandırmaya yanaşmamakta, bütün suçu NATO'ya yıkmayı daha kolay ve verimli bir yatırım olarak görmektedir. Oysa, bugün Ada romlarının tarafsız devletler tarafından desteklendiği efsanesi de yavaş yavaş ortadan kalkmaya "başlamıştır.

Zaaf alâmetleri artıyor

Son bir hafta içinde gelişen olaylar, artık rumların bile anlaşmazlığın Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna götürülmesinde büyük bir fayda ummamaya başaldıklarını açıkça göstermektedir. Yunan Başbakanı Papandreu, Yunan Kralı Konstantinin dü--ününden sonra verdiği bir demeçte, anlaşmazlığın Birleşmiş Milletler dışında çözülmesine taraftar olduğunu açıklamıştır. Papandreuyu bu şekilde konuşmaya yönelten iki belli başlı se bep vardır. Bunların birincisi Makariosun Sovyetler Birliğiyle yaptığı flörttür. Papandreu Enosis için çalışan bir Makariosun Sovyet desteğini kazanamayacağını pek iyi bilmektedir. Fakat Yunan Başbakanı, Makariosun aklından ve sağduyusundn hiç emin değildir ve sakallı liderin günün birinde Yunanistana sırt çevirip yeniden "Bağımsız bir Kıbrıs"' diye tutturmasından korkmaktadır. Bu bakımdan, anlaşmazlığın en kısa zamanda, sürün cemede kalmadan çözülmesinde fayda ummaktadır.

İkincisi, Papandneu Genel Kurul görüşmelerine de büyük bir ümit bağlamış değildir. Türkiye, Genel Kurulun kargısına çok sağlam bir dosya ile çıkacaktır. Aslında, yunanlıların Genel Kuruldan istedikleri yalın bir self-determinasyon hakkı değil, bir ilhakın onayıdır, Kıbrıs halkı self-determinartion hakkını bundan yıl larca önce kullanmış ,bağımsızlık almıştır. Şimdi ramlar, kendilerine bağımsızlık veren meşru ve yürürlükteki müeltler arası anlaşmaları bir tarafa iterek Yunanistanla birleşmek istemektedirler. Eğer Genel Kurul bu isteği onaylarsa, milletlerarası anlaşmaların Genel Kurul tarafından yürürlükten kaldırılması gibi çok tehlikeli bir çığımı kapısını açacaktır ki buna ne Birleşik Amerika, ne İngiltere, ne de Sovyetler Birliği razı olur. Çünkü bunun arkasından sıra onların imzaladığı ve küçük devletlerin beğenmediği andlaşmalara gelecektir. Kuvvetli devletlerle imzaladığı anlaşmayı beğenmeyen her küçük dey leb soluğu Genel Kurulda alacak ve muhtemelen, Kıbrıs emsaline dayanarak, istediği türden bir karar da çıkartacaktır. Oysa bir milletlerarası anlaşma, yağma Hasanın böreği değildir. Bu bakımdan ,aklı başında hiç bir devlet, rumların istediği karar sureti lehinde oy kullanmayacaktır.

Türk dosyasını kuvvetlendiren ikinci husus, Kıbrısa tanınacak yeni bir self-determination hakkının Adayı Yunanistanın ilhakına götürecek olmasıdır. Bu durumda Genel Kurul gene çok tehlikeli bir emsal yaratıyor demektir. Bundan sonra bir devletin sınırları içinde yaşayan ve bir bölgede çoğunluğu teşkil eden her topluluk, self-determination isteyip başka bir devlete katılabilecek demek tir, O zaman dünya haritasının şekil çok değişecektir. Self-detemrination Birleşmiş Milletler andlaşmasında henüz bağımsızlığına kavuşmamış ülke ler halkı için yer almıştır. Yoksa, zaten bağımsız ülkelerdeki şu veya bu top luluğun, şu veya bu devlete katılması için değil. Eğer Genel Kurul Ada ramlarına self-determination maskesi altında Yunanistanla birleşmek onayı verirse, aynı kararda Türkiye de Ada türklerinin Türkiyeye katılma onayım bulacaktır.

Kumlar çözülüyor

Enosis isteklerinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda öyle sandıkları kadar kolayca benimsenmeyeceğini, tınlayan ramlarda şimdi gözle görülür bir çözülme vardır. Bir yandan Kıbrıs Komünist Partisi bu hafta içinde Krutçefe ayak uydurup Adadaki anlaşmazlığın ancak bağımsız bir Kıbrıs içinde ve iki topluluk arasında yapılacak görüşmelerle çözülebile-

Nedir bu saçmalık?

Türkiye Radyolarında her akşam, "Günün Yorumu" adı altında bir yave haberlerin arasıma giriyor ve çok kimsenin düğmeyi çevirivermesine yol açıyor. Hariciyedeki "Kıbrıs Planlama Komitesi*' adındaki bir karma -daha doğrusu karmakarışık - ekip tarafından hazırlanan bu konuşma konu olarak hep Kıbrısı alıyor ve bir gün önceki hayat havadisler üzerinde bir kaç lâf geveleniyor. Yorumda bizim her sözümüz "haklı olarak belirttiğimiz gibi" diye takdim olunuyor, karşı tarafın"sözlerine, hareketlerine hep "yakışıksız", "insanlık dışı", "maksatlı" gibi sıfatlar takılıyor, yeni hiç bir fikir ortaya konulmaksızın bir gevezeliktir gidiyor. Eski devirdeki o yavan Radyo Gazetelerinin bile bu, "Günün Yorumu"ndan zaman zaman çok daha ilgi çekici olduğu bir gerçektir.

Bir radyoda "Günün Yorumu" lâzımdır. Ama bu kadar fenasının ve tatsızının yapıldığı bir başka radyoyu göstermek her halde kolay değildir, Yorum, evvelâ yorumcudan bir şahsiyet ister. Bizimkinde bu yoktur. Devlet, yorum yapsınlar diye birkaç memurunu seçmiştir, bu memurlar tesadüfen şu ve bu olmuştur. Halbuki radyo yorumculuğunun ayrı bir kaabiliyet beklediği ve ayrı bir meslek sayıldığı herkesin bildiği bir gerçektir. Yorum, fikir ister. Halbuki "Günün Yorumu" fikirden yüzdeyüz mahrumdur. Tam aksine, söylenmiş başka fikirlerin ya "haklı olarak belirttiğimiz gibi", ya da "haksız şekilde belirttikleri gibi" diye tekrarından ibaret kalmaktadır.

Kıbrıs dâvasında bizim haklı olduğumuzu bize söylemenin faydası nedir? Bunu herkes zaten bilmektedir. Bizim için marifet bu haklılığımızı yabancılara anlatmak, onlara kabul ettirtmektir. Yoksa bir "Günün Yorumu-"nda değil, bin "Günün Yorumu'nda hiç durmadan kendi kendimize "Biz haklıyız! Biz haklıyız!" diye söylenip dursak bu bizi bir tek adım ileriye götürmez.

Türkiye Radyoları ya "Günün Yorumu"nu bu işten anlayan birine yaptırtmalı ve her günün konusu neyse o konuyu ele aldırtmalı ve bu konuşmalarda dinleyiciye bir görüş, bir fikir, bir taze hava vermelidirler, ya da yaveye derhal bir çizgi çekmelidirler. Haber bültenleri zaten bugünkü perişan haldeyken ve bunların hiç bir cazibesi yokken bir de bunların arasında ekstradan "traş" dinlemek, inan olsun ki insana hiç tatlı gelmiyor.

ceğini ilân ederken, diğer yandan Makarios da, önce türklere uygulanan iktisadî ablukayı kaldırdıktan sonra, şimdi Adadaki türk birliğinin değiştirilmesi konusunda takındığı uzlaşmaz tutumu bir tarafa bırakımıştı. Öyle anlaşılıyor ki, Makarios, Yunan Kralının düğünü vesilesiyle gittiği atinada Papandreu ile yaptığı görüşmelerde Yunan Başbakanından bu konuda kesin talimat almıştır. Gerçekten, Yunan Hükümeti, Türkiyeye milletlerarası andlaşmalarla tanınmış bir hakkın esirgenmesi yüzünden iki ülke arasında silâhlı bir çatışma çıkmasını hiç istememektedir. Hele Türk Başbakanı Kıbrıs yüzünden Türkiye ile Yunanistan arasında çıkacak bir savaşın Kıbrısta kalmayacağını kesin olarak açıkladıktan sonra, Yunan Hükümetinin çekingenliği bir kat daha artmıştır. Şimdi Yunan Hükümeti, Kıbrıs işinden bir tarafı incinmeden, fakat görünüşü de kurtararak çıkmak gayreti içindedir.

Rumların Adadaki türk değiştirme birliği işinde görünüşü kurtarmak için buldukları yol, bir zamanlar U Thant tarafından öne atılan bir tormüle sarılmak olmuştur. Hatırlarda olduğu üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Adaya barış gücü gönderildiği zaman Kıbrıstaki türk ve yunan biriliklerinin de bu güce katılmasını öne sürmüştü. Genel Sekretere göre, böylece hem barış gücü daha kuvvetlenmiş olacak, hem de kıbrıslı ramların üzerinde o kadar önemle durdukları bir mesele, türk birliğinin Girne yolundan çekilerek barakaların na dönmesi meselesi kendiliğinden cözülecekti. Fakat Türkiye, daha o zamandan, bu teklifi ancak iki şartla kabul edebileceğini bildirmiştir. Bunların birincisi türk birliğinin Girne yolunda girdiği mevziden çekilmemesi, ikincisi millî menfaatler gerektirdiği zaman birliğin kendi başına hareket serbestisinin korunmasıydı.

Tabiî, esaslı bir başka mesele Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin Adada bulunmasının hukukî temeli ile türk ve yunan birliklerinin Adada bu Ummasının hukukî temelinin aynı olmamasıdır. Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin mevcudiyeti Güvenlik Konseyinin bir kararının icabıdır Türk ve yunan birlikleri ise mer'i Zürih ve Londra Andlaşmalarının neticesi Kıbrıstadırlar. Yani Birleşmiş Milletler Kuvvetleri çekilirse, onlara bağlıdırlar diye türk ve yunan birliklerinin de Adayı terketmesi bahis konusu değildir ve zaten bunu, yeni bir şey keşfetmiş edasıyla propaganda konusu yapan AP aslanlarından Seyfi Kurtbekten başka kimse düşünmemektedir.

Adadaki birliğin değiştirilmesi bahis konusu olunca şimdi bir kere daha ortaya çıkan bu teklif, türk hükümeti tarafından gene aynı şartlarla kabul edilebilir. Bundan başka, türk birliğinin değiştirilmesiyle Barış Gücüne bağlanması işi, türk hükümetince birbirinden tamamen ayrı öd mesele olarak kabul edilmektedir. Adadaki türk birliğinin değiştirilmesi başka iş, birliğin Barış Gücüne bağlanması başka iştir. Türk hükümetti, Barış Gücüne bağlansa da bağlanmasa da, Adadaki birliğini değiştirmeye kararlıdır ve buna kuvvetle karşı koymak isteyenler aynı şekilde mukabele göreceklerdir.

C.H.P.

Reform Kurultayına doğru

Önümüzdeki Ekim ayının , 16. günü bağlıyacak olan CHP Kurultayına üç hafta kala, Eski Partide durum sakin ve sessiz görünmektedir. Evvelki yıllarda, bilhassa Kasım Gülek kazanın içindeyken CHP Kurultay hazırlıkları olarak alışılmış şenlikli, çamurlu, ithhamlı mücadele kampanyalarına, heyecanlı polemiklere rastlanmamaktadır. Bugünlerde Karanfil sokaktaki Genel Merkez binasına. Kurultay havası koklamak için gidenler hayal kırıklığı içinde geri dönmektedirler. Genel Merkezdeki manzara şudur: Her gün sabah gelip akşam ayrılan bir Genel Sekreter Yardımcısı, rutin işlerle uğraşan memurlar ve nöbet sırası ile üst kattaki odalarda çalışan Merkez idare Kurulu üyeleri. Bir de şahsî işi için Başkente gelmiş bol miktarda partili vatandaşa.

Rakıp partide Büyük Kongre mücadelesi vurdulu kırdılı bir polisiye film halinde devam ederken, CHP nin gömüldüğü bu aşırı sükûnet dikkatlerden kaçmamaktadır. Fırtınalardan önceki duruma dahi benzetilemeyecek olan bu sükûnet, rekabet eksikliğine, tansiyon düşüklüğüne veya heyecan yokluğuna bağlanmamalıdır. Tam tersine olarak işin nedenleri ' araştırıldığında bütün bu unsurların mevcut Bulunduğu farkedilmekte, bugünkü manzaranın bir nevi, şartların zorladığı durum halin de ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu nedenlerden birincisi, fakat aktüel olmıyanı yıllanmış CHP nin "kapanın elinde, kalacak bir teşekkül olmayışıdır. Ananeleri ile, oturmuş bünyesi ve kadrosu, Genel Başkanın tarihî şahsiyetinden doğan hiyerarşi anlayışı ile bu parti, harareti li ve bereketli bir kulis faaliyetinin peşinden gürültüye getirilecek bir seçimle ele geçirilecek bir kolay lokma değildir. Bundan önceki yıllarda Kasım Gülek ve benzerleri bu gerçeğe kafalarını vurmuşlardır.

C.H.P. Genel Merkezi

Kurultay arefesinde

Yine aktüel olmıyan, fakat bugünkü sükûneti yaratan kuvvetli sebeplerden bir diğeri, evvelki Kurultayda yapılan bir tüzük değişikliğinin sonucu olarak, Genel Sekreterlik makamının da heyecanlı ve hararetli bir hava içinde kapıp kaçılacak dunumdan çıkarılmış olmasıdır. İnönü tarafından doldurulduğu için hiç bir zaman mücadele konusu olmıyan Genel Başkanlık mevkiinden 6onra gelen Genel Sekreteri seçme yetkisi, evvelki Kurultayda Parti Meclisine verilmiştir. Böylece Kurultay, CHP 'de öne geçmek isteyenlerin rütbe alacakları bir savaş sahası olmaktan çıkarılmış, partiyi yönetecek "kadro" yu seçecek, böylelikle partiye yön verecek bir üst kurul haline getirilmiştir.

Bugünkü sessizliği yaratan aktüel sebep ise Artvinde yenilenen senatör seçimidir, Artvinde AP ile yapılan seçim mücadelesi, zaten su yüzüne çıkmak istemeyen rakipleri - geçici de olsa - Kurultay arefesinde yaklaştırmıştır. Bir kliği değil, bir fikir grubunu temsil ettiğinde ısrar eden Feyzioğlu, Kıbrısla ilgili Genel Görüşmede takımı ile birlikte beceriksiz çıkıştan sonra geri çekilmiş ve Genel Sekreter Yardımcılığına sarılarak, mesaisini Artvin seçimine teksif ettiğini bildirmiştir.

Prof. Artvin seçimini, kendi takımının partiye ne kadar faydalı olduğunu ispat için bir delil diye göster meye çalışmaktadır. Feyzioğlu bugünlerde, Artvin seçim mücadelesini mahallinde organize eden adam olarak Bahri Yazırdan bahsetmekte ve

C.H.P. Genel Sekreteri Satır bir basın toplantısında
Mühür kimdeyse Süleyman odur.

bu ateşli taraftarının başarısını öve öve bitirememektedir..

Büyük Sinemada listeler

16 Ekim Cuma günü, Kızılaydaki Büyük Sinemada başlıyacak olan CHP Kurultayında bütün mücadele Parti Meclisi için yapılacaktır. Amaç Parti Meclisine fazla taraftar sokmak olacak, bu iş için de mümkün olduğu kadar fazla sayıda delegeye tesir edil meğe çalışılacaktır. Meclis kapalı olduğu için son ayları seçim bölgelerinde geçiren çeşitli fikirlerdeki CHP 'li Milletvekili ve Senatörler zaten bu yönde epey çaba sarfetmişlerdir. Bu işe, Kurultayda Ankaraya gelecek delegelerin dolduracağı otellerde ve Kurultay salonunda devam edilecektir. Bu arada, Kurultaydan önce yapılacak olan Kadın ve Gençlik Kod ları Kurultayları da büyük önem kazanmıştır. 13 Ekimde yapılacak Kadın Kolları Kurultayı ile 14-15 Ekimde yapılacak olan Gençlik Kolları Kurultayında toplam olarak 200 le yakın Kurultay delegesi seçileceği için hararetli kulis havasına daha o tarihlerde girilecektir.

Ankara yolculuğunun hazırlığını yapan 1500'e yakın Kurultay delegesinin şu anda peşin ve kesin kararlar içinde oldukları sanılmaktadır. Bu delegeler kendilerine bölgelerinde ne çeşit fikirler işlenirse işlensin, Kurultayda yapılacak müzakereleri, Hükümetin İzahlarını ve bilhassa Genel Başkan İsmet İnönünün bazı açık lamaları ve geleceğe yönelmiş tavsiyeleri ihtiva edeceği tahmin edilen konuşmasını merakla beklemektedirler. Bu Kurultayda, "1500 kişilik toplantıda fikir tartışması olmaz!" diyenleri haksız çıkaracak görüşmelerin yapılması umumi arzudur. CHP Kurultayını, Amerikadaki partilerin yaptığı müzikli, eğlenceli konvansiyonlara benzetmek isteyen bazı CHP 'lilerin haksız çıkması istenmektedir. Çok kimsenin aklında bu Kurultay, son Hükümete ismini veren reform fikrinin belirleneceği ve esaslı pren siplere bağlanacağı tarihi bir toplantı

olmak durumundadır. Delegelere, Parlâmento üyesi CHP 'lilere ve Hükümete düşen bu neticeyi sağlamak ve kulis oyunlarını ikinci dereceye itmektir. Kurultayda teşkil edilecek olan Ana Davalar Komisyonunun alacağı kararlar, konuşmalarda varılacak sonuçlar, bu defa silik ve unutulur cinsten olmamalıdır.

Seçim çarpışmasının makûl haddi aşarak partinin geleceğini ilgilendirecek bu türlü görüşmelere hakim olmaması için sağduyu sahibi CHP liler şimdiden gayret sarfetmektedirler. Zaten önümüzdeki Kurultayı istenmeyen istikametlere itebilecek kuvvetli bir kliğin varlığı da şüphelidir . Feyzioğlu ve arkadaşlarının, gerçek kuvetlerini bildikleri için daha ziyade "Tesanüt" şarkıları söyleyecekleri anlaşılmaktadır. Kurultayın seçeceği Parti Meclisi, bu grubun çabalarının Parti içinde ne derece etkili olduğunu ortaya koyacaktır. Bu arada, geçenlerde doğu illerinde yaptığı gezide Feyzioğlunun kendi grubuna oy verecek bol miktarda taraftar sağladığı takımı vasıtasıyla yayılmaktadır. Ancak bu söylenti ile birlikte anlatılan bir başka nokta, yine bu gezide Feyzioğlunun bazı antipatik davranışlar yüzünden, değil taraftar sağlamak, uzaktan kendisine gönül bağlıyanları da küstürdüğüdür.

Büyük Sinemada yapılacak mücadelede kaç listenin dağıtılacağı simdiden kestirilememekle beraber bugün için Feyzioğlu ve arkadaşlarından başka klik ortada yoktur. Son günlerde, İçişleri Bakanı Orhan Öztrakın da Genel Sekreterliğe aday olmak tasavvuru içinde bulunduğuna dair haberler kulislerde yayılmıştır. Ancak bunun doğruluk derecesi bilinmekte, ayrıca Öztrakın böyle bir niyeti olsa dahi dikkat ve sağduyudan ayrılmıyacağı tahmin edilmektedir.

8 - 9 kişi !

Kurultayda kaç liste dağıtılırsa dağıtılsın, bugüne kadar alışılmış olan netice, bir önceki Parti Meclisinin 8-9 kişilik bir değişiklikle tekrar seçilmesidir. Kurultayda bu teamülü bozacak büyük bir sürpriz beklenmemektedir. Bu yüzden mücadele yapmaya niyetli olanlar dahi fazla hayale kapılmamakta, en iyi ihtimalle mevcut statüko içindeki kuvvetlerini azami 8-9 kişi arttırabileceklerini düşünmektedirler. Parti Meclisine girmesi beklenilen yeni sima Nihad Erimdir. Kurultayda Kıbrısı anlatacak Erim bu defa bununla yetinecektir.

Bu sebeple, bir çok CHP 'li Kurultaydan sonra Genel Sekreterliğe adaylığını koyması ihtimal bulunan isimlerin kuvvetlerini bugünkü Parti Meclisindeki duruma göre - bir miktar nata ihtilaline rağmen - hesaplamaktadır. 40 kişilik Parti Meclisinde bugün en kuvvetli durumda bulunan kimse Genel Sekreter ve Başbakan Yardımcısı Kemal Satırdan başkası değildir. Kemal Satırın gelecek devre için adaylığını koyması halinde Orhan Özterakın adaylığını koymayacağı ve Başbakan Yardımcılığı ile Genel Sekreterliğin yine aynı şansın uhdesinde devam edeceği bilinmektedir. Bu yüzden Öztrakın adaylığını koyması ihtimali, yeni Parti Meclisi toplantısından önce, Genel Sekreterlik ile Başbakan Yardımcılığının ayrılması yolunda bir karar verilmesine bağlıdır ve bu ihtimal kuvvetli değildir. CHP 'liler Genel Sekreterlik ile Başbakan Yardımcılığının birleştirilmesinden memnun ve bu durumun devamında arzuludurlar.

Bugünkü Parti Meclisinde Satır ve Öztraktan sonra üçüncü derecede

kuvvete sahip bulunan Feyzioğlunun Genel Sekreterliğe adaylığını koyup koymamak yolunda -bir karar almak için seçim sonuçlarını bekliyeceği anlaşılmaktadır. Seçim sonucunda büyük bir sürpriz- olmazsa-ki yeni Parti Meclisinde Feyzioğlu taraftarlarının çoğunluğu elde etenesi sürprizdir -Prof. ün ihtiyat ve teenniden ayrılmıyacağı ve rahatlıkla Kemal Satırın Genel Sekreterliğine oy vereceği anlaşılmaktadır. Feyzioğlunun Genel Sekreter Yardımcılığını muhafaza edip etmemesi, son çıkışıyla ilgili olarak Kurultayda mutlaka yapılacak hesaplaşmanın neticesine bağlıdır. Feyzioğlunun şansı kuvvetli değildir.

Gülekin girişeceği deneme

Bu haftanın başında Salı günü Prof. Feyzioğlu. AKİS muhabirinin bu konu ile ilgili sorusuna cevap olarak Kemal Satıra karşı aday olmıyacağını, bir makam peşinde koşmadığını söylemiş ve :

"— Biz 40 kişiyiz, 39 oyla Genel Sekreterimizi seçeriz"' demiştir.

Bütün bu şartlar Kurultayda açık ve sert bir mücadelenin olmıyacağını göstermektedir. Toplantının tek çıkışını , Kasım Gülek kendi taraftarlarına yaptıracaktır. Bu taraftarlar eski Genel Sekreterin Kurultay tarafından affını ve tekrar Parti saflarına alınmasını teklif edeceklerdir. Ancak C.H.P. nin başı, gürültücü ve kulisci Gülekin uzaklaştırılmasından bu yana o kadar dinç kalmıştır ki buna çok kimsenin yanaşmayacağından şüphe yoktur. Partinin yüksek kademelerinde de böyle bir istidadın bulunmadığı bilinmektedir, O bakımdan Kasım Gülekin atılmış olan zararları muhtemelen eskisi gibi kalacaktır. Tabii bu grubun bir patırdı çıkarmaya teşebbüs etmesi ihtimâli yok değildir ama bu, ancak onların daha kesin tasfiyesine yol açacak bir davranış olacaktır. Zira Kurultaydaki havanın buna müsait olması İhtimali pek zayıftır:

Geri kalan konularda mücadele kulislerde kalacak ve büyük bir ihtimalle kürsüye intikâl etmeyecektir. Bu çeşitten sert ve partiyi sarsacak bir kürsü mücadelesi için en güzel sözü yığınla mali dert arasında ' Kurultayla ilgili bir soru ile karşılaşan ve şaşıran Ferit Melen söylemiştir ;

"— Yapan kaybederi"-

DÜNYADA OLUP BİTENLER

ingiltere

Seçimlere doğru

Bundan bir yıl kadar önce İşçi Partisi İngil'terede seçimlerin yenilenmesini istediği zaman, iktidarı elinde tutan Muhafazakâr Parti, mutlak bir yenilgiye uğrama korkusuyla, seçimin adını bile duymak istemiyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, o sırada yapılacak bir seçim mutlaka İşçi Partisini başa getirecekti. Çünkü, önce Ortak Pazarla yapılan görüşmelerin başarısızlığa 'uğraması ve Avrupa kapılarının De Gâulle tarafından İngilterenin yüzüne kapatılması, sonra birbiri peşinden ortaya. çıkan casusluk olayları, nihayet bunlar yetişmiyormuş gibi patlak veren Profumo skandalı, Muhafazakâr Partinin halk arasındaki itibarını çok kırmıştı. Oysa bugün durum oldukça değişiktir ve Muhafazakâr Parti, bundan bir yıl öncesine nisbetle, yapılacak yeni bir seçim için çok daha hazırlıklı durumdadır. Geçen yıl yapılan kamu oyu yoklamalarında İşçi Partisinin şansı çok fazla görünürken, şimdi her iki partinin şansı da başabaş gibi görünmektedir. Bu durumu Muhafazakâr Parti için bulunmaz bir fırsat olarak gören Başbakan Sir Alec Douglas-Home, ingiliz geleneklerine uygun olarak Kraliçe ile yaptığı bir görüşmeden sonra, geçen hafta Parlâmentoyu feshetmiş ve 15 Ekimde yeni seçimlerin yapılacağını açıklamıştır.

Sir Alec Douglas-Home'un bu açıklaması üzerine, İngiltere şimdi yeni bir seçim kampanyası içine girmiş bulunmaktadır. Son kamu oyu yoklamaları, her iki partiyi de aşağı yukarı eşit durumda gösterdiğine göre, bu kampanyanın çok ateşli geçmesi, seçimlerin çok sıkı olması beklenmektedir. İngilteredeki siyasî çevreler, Muhafazakâr Partinin bir yıl içindeki bu toparlanmasını Başbakan Douglas-Home'un soğukkanlılığına bağlamaktadırlar, Profumâ skandalı ortaya çıktıktan sonra başbakanlığı bırakmak zorunda kalan Macmillan'ın yerini alan Home, başlangıçta kimseye fazla ümit vermemişti. Fakat görev başında geçirdiği bir yıl içinde, çok usta bir politikacı olarak belirmiştir, İdarede sessiz sedasız yaptığı bir temizlikten sonra kamu oyunun dikkatini başarısız dış politika konularından çok İngilterede hüküm süren ekonomik refaha çekmeye çalışmış ve bunda da başarı kazanmıştır. Eğer Sir Alec Douglas-Home hem kamu oyundan, hem İşçi Partisinden, hem de kendi partisi içinden gelen baskılara dayanamayıp seçimleri bundan altı, hattâ üç ay önce yapsaydı, Muhafazakâr Parti bunu mutlaka kaybederdi. Fakat kimseyi dinlemeden bildiği yolda yürümesi, şimdi partisini İşçi Partisiyle hiç değilse başabaş duruma getirmiştir.

Hepsinin maksadı bir ama.

15 Ekimde yapılacak yeni seçimlere girerken, Muhafazakâr Partinin parolası, "İngiltere hiçbir zaman bundan daha refah içinde olmadı" sözüdür. Buna karşılık İşçi Partisi de, "İngiltere bundan çok daha refah içinde olabilirdi ve olmalıdır" parolasına sarılmıştır. Muhafazakârların, eğer İşçi Partisi iktidara geçerse, İngilterenin bir bürokratlar ordusu tarafından yönetileceğini ileri sürmelerine karşılık, işçiler de, işbaşına gelirlerse, idarenin kokuşmuş görevlilerden temizleneceğini ilân etmektedirler. İşçi Partisinin yayınladığı seçim bildirisinde, Partinin inancının "toplumun kendi kaderini kendi çizebilmesi için gerekli araçlarla donatılması ve artık kendi deneti dışındaki piyasa kuvvetleri tarafından yönetimemesi" olduğu söylenmektedir. Bu amaca ulaşmak için bir İktisadî İşler Bakanlığı kurulacak, bu bakanlık bir yandan yatırımların arttırılmasını, diğer yandan da ihracatın çoğaltılmasını ve gereksiz ithalâtın durdurulmasın! sağlayacaktır. Bundan başka İşçi Partisi bir mali reform yapmayı, orta öğretimi zorunlu kılmayı ve sosyal güvenlik kurallarını kuvvetlendirmeyi düşünmektedir. Dış politikada ise, İngiliz Devletler Topluluğuyla daha sıkı politik ve ekonomik bağlar kurulması taraflısıdır ve Birleşmiş Mîlletlerin- kuvvetlendirilmesine çalışacaktır.

15 Ekim seçimlerinin nasıl bir sonuç vereceği şimdiden kesin olarak kestirilemez. Kamu oyu yoklamaları her iki partiye de eşit şans tanımaktadır. Fakat itibarını ne kadar düzeltmiş olursa olsun, Muhafazakâr Partinin 13 yıldır iktidarda olduğu ve yılların yıpranmasına uğradığı muhakkaktır. Eğer İşçi Partisi buna rağmen fırsattan faydalanamaz ve yeni seçimlerde dördüncü yenilgisine uğrarsa, bu darbeden kendini nasıl kurtarabileceği, bütün yorumcuların merakla sordukları bir soru olacaktır.

Fransa

Lâtin Amerikanın fethi

Parisin ünlü Orly hava alanından, bu haftanın başında iki özel uçak kalktı. Bunların birincisi' sülün gibi bir tepkili Boeing 707 uçağıydı ve fransız devleti başkanı General De Gaulle'ü, ilk durak olarak, Venezüella başkenti Caracas'a götürüyordu. İkinci uçak ise bir DC-3 tipi yük uçağıydı ve General De Gaulle'ün, Lâtin Amerikada yapacağı 27 günlük seyahat sırasında uğrayacağı 10 başkentte dağıtacağı hediyeleri taşıyordu.

Başkan De Gaulle'ün bu haftanın ilk günü başlayan büyük Lâtin Amerika turu - De Gaulle bu tur sı-

General de Gaulle
Büyük Sarl

rasında 20 bin mil katedecektir - bütün büyük başkentlerde biraz merak. biraz da tebessümle karşılanmaktadır. Ne kadar geçimsiz ve inatçı olarak tanınırsa tanınsın, De Gaulle'ün bugün dünyanın sayılı liderlerinden biri olduğuna şüphe yoktur. Eğer bu lider şimdi giriştiği bu kadar yorucu bir seyahatte ilerlemiş yaşının ve beş ay önce kalktığı prostat ameliyatının etkisiyle, sıhhatini kaybeder veya Brezilya, Arjantin ve diğer Lâtin Amerika ülkelerine sığınan Gizli Ordu teşkilâtı fedailerinden birinin kurşunlarına hedef olursa bu durum dünyada büyük bir üzüntü yaratacaktır. Fakat De Gaulle bu ihtimali de düşünmüş ve cevabım hazırlamıştır. Bîr fransız yüksek görevlisinin söylediğine göre, eğer giriştiği bu Lâtin Amerika turu onu öldürecek olursa, De Gaulle buna, tıpkı Kermedyninki gibi. bir askerin vatan hizmetinde ölümü olarak, "güzel bir ölüm" diye bakacaktır.

Büyük Şarlın amacı

Başkan De Gaulle'ün bu yaşında giriştiği böyle zahmetli bir yolculuğun amacı nedir? Büyük Şarla göre, bu yolculuk Lâtin Amerika devletlerini Birleşik Amerika karşısındaki yalnızlıklarından kurtaracak, onlara yeni bir pencere daha açacaktır. Başka bir deyişle. De Gaulle nasıl Kızıl çini tanıyarak, Romanyanın bağımsızlık politikasını teşvik ederek Sovyetler Birliğinin komünist dünyadaki hegemonyasını kırmak istemişse, şimdi Lâtin Amerika devletlerine el uzatarak Birleşik Amerikanın da buradaki hegemonyasını kırmak istemektedir.

Bununla beraber, bu hegemonyayı kırmanın kolay olmadığım herhalde De Gaulle de bilmektedir. Büyük Şart bunu Avrupada da denemiş, fakat Şansölye Erhard'ın kendi izinden yürümeyi reddetmesi üzerine kötü bir başarısızlığa uğramıştır. Avrupa politikasının uğradığı yenilgi, şüphesiz. De Gaulle'ü Lâtin Amerikada daha dikkatli olmaya yöneltecektir, Üstelik, De Gaulle burada ekonomik çıkarlar kazanmayı da bekleyemez. Çünkü Fransanın ekonomik durumu, henüz, bütün Lâtin Amerikayı tekeline almış bulunan amerikan özel sermayesiyle yarış' edecek kadar kuvvetli değildir.

Bu yolculuk sırasında De Gaulle, hiç şüphesiz, her Lâtin Amerika devletine DC-6 yük uçağındaki hediyelerden başka bazı şeyler de vermek niyetindedir. Fakat bunların hiçbiri, bundan bir süre önce Meksikaya verdiği 150 milyon dolarlık kredi kadar j büyük olamaz. Olsa olsa ufak bazı yardım sözleri ve kültürel bağıntıların kuvvetlendirilmesi dilekleriyle yetinecektir. Bunlar da Lâtin Amerika devletlerini Fransaya yöneltmeye yetecek midir, bilinemez. Bilinen tek şey, Büyük Şarlın bu seyahat sırasında alacağı nişanlarla madalya koleksiyonunu bir hayli zenginleştireceğidir.

Tüli'den haberler

Geçen haftanın sonlarında Cumartesi akşamı Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, başkentti basın mensuplarına bir kokteyl verdi. Hariciye Köşkündeki kokteylde hemen hemen bütün genel müdürler eşleriyle birlikte hazır bulundular,

Halûk Bayülken ve eşi Vafiye Bayülken, Fuat Bayramoğlu ve eşi Nesteren Bayramoğlu, Enformasyon Genel Müdürü İsmail Soysal 've Yardımcısı İlhan Bakay bir aralık ortadan kayboldular. Meğer Kopenhag giden arkadaşları Turhan Tuluyu geçirmek için çıkmışlar, istasyona kadar gidip, kendisine "başarılar!" demişler.

Feridun Cemal Erkin, kokteylde hiç yalnız kalmadı. Arkasında, tıpkı Bakanlıktan çıkarken olduğu gibi bir salkım gazeteciyle salondan salona seğirtti, bol bol demeç verdi. Bu yüzden gazeteciler, viskilerini bir türlü rahat rahat yudumlıyamadılar, telefonla Erkinin etrafındaki salkım arasında mekik dokudular.

Erkinin cici Sekreteri Çilekten Eti, kokteylde, iyi bir hostes olduğunu ispat etti. Gazetecilerle tek tek ilgilenerek, uzun uzun sohbetten kaçınmadı. Gecenin bir başka sevimli hos tesi, Protokol Genel Müdürü Haluk Kuranın eşi Lâle Kura idi. Bayan Kura, hariciyeci eşleri arasında nadir görülebilecek tiplerden. Genç, güzel, zarif ve hayli bilgili. Dışişleri mensuplarına, yapılan bütün tenkitleri adeta kendi şahsına yapılmış kabul ediyor ve mütevazi jestlerle, ama yanakları kızararak, heyecanla onları müdafaaya çalışıyordu.

Devlet Tiyatrosunun genç sanatçılarından Dinçer Sümer, son günlerde, Ankaranın bulvar kahvelerinde sık sık yalnız, eli şakağında otururken görülüyor. Hanımını galiba gene İzmire göndermiş,..

Dinçer Sümer iyi bir oyuncu olduğu kadar, başarılı olma yolunda bir tiyatro yazarıdır da, "Katip Çıkmazı" adlı oyunu bu yıl Dormenler tarafından oynanacakmış. Acaba başka dene meleri var mı?

Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyelerinden Türkkaya Ataöv dostları arasında nükteleriyle ün salmıştır. Onun kalın çerçeveli gözlükleri ardından ciddi ciddi bakarak, soğukkanlılıkla savurduğu espriler salonda bulunanlara tattı dakikalar geçirtir. Ataövün son esprisi de Pan-American hava yollarının ' reklâmı ile ilgili "Yankeee go home by Pan American!.."

Ataöv şimdi de arap harflerini öğ renmeye merak salmış. Arkadaşları, dedelerinin sandıklarından çıkardıkları tozlu kitapları ona taşıyorlar.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı müşaviri Suat Çalışların eşi Ruhsar Çalışlar hayli dinamik bir kadın. Hemen bütün günü sosyal faaliyetler ve çalışmakla geçiyor. Bir yandan ingilizce . dersleri - verirken, öte yandan da Hacettepe Hastahanesinde çalışıyor. Çalışlar çifti günün yorgunluğunu çok defa akşamüstleri Çankaya veya Gölbaşına yaptıkları otomobil gezintilerinde çıkarıyorlar-

Sermet Çağanın "Ayak Bacak Fabrikası" adlı oyunu Erlangen Festivalinde dördüncü olduktan sonra, şimdi özel tiyatrolardan yazara teklif üstüne teklif geliyor. Galiba bizde tiyatro yöneticileri hâlâ ellerine aldık lan bir eseri kendileri okuyarak değerlendiremiyorlar, mutlaka bunun bir yabancı ülke tiyatrosunda oynanmasını bekliyorlar. Acı, fakat gerçek! Üç yıldır tozlu raflarda bekletilen bir oyunun birdenbire böylesine ilgi görmesinin herhalde başkaca bir sebebi olamaz. "Ayak Bacak Fabrikası", eğer mümkün olursa, bu sezon Ankara Sanat Tiyatrosunda oynanacak.

Çimento

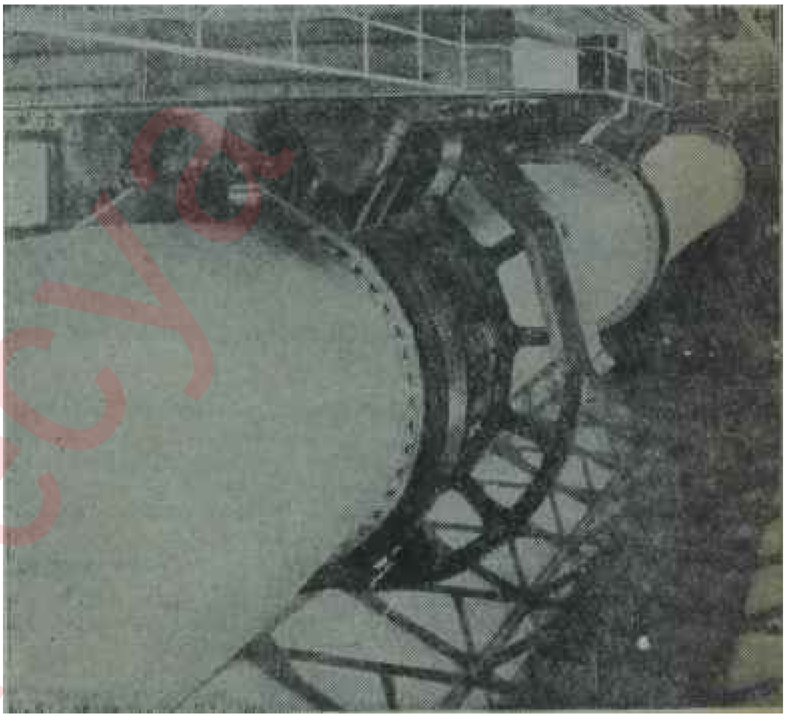
Uygarlığın ölçüsü

Endüstrinin bir ülkede gelişmesi, herşeyden önce yolların, limanların, hammadde depolarının, barajların ve özellile şehirleşme hareketinin geliştirilmesine bağlı bulunmaktadır. Şehirlerini geliştirmeden endüstrileşmeye geçen ülkelerde - Türkiye bunun en tipik bir örneğidir - hemen istisnasız olarak, kerpiç tuğlalardan yapılma çoğa sıvasız, badanasız, yoldan, sudan, elektrik ışığından mahrum bir takım evlerden kurulu mahalleler birden ortalıkta türeyiverir ki bu olay, plânsız endüstrileşmenin doğurduğu, köyterden şehirlere akışın bir belirtisinden başka birşey değildir.

Şehirlerin gelişmesi, yolların yapılması, infrastrüktür denilen bütün uygarlık yapılarının kurulması da çağımızda belki herşeyden daha önce çimentoya ve onun şekilleştirilmiş ürünü olan betona bağlanmaktadır. Ancak endüstrileşme hareketinde en öne geçmiş ülkelerde - o da pek özel ve yüksek bina inşaatında -çelikten iskeletler üzerine çeşitli plâstik döşemeler ve yan yüzeyler geçirilmek, kaplanmak suretiyle hafif ve . çok sağlam binaların inşasına gidilmişse de; yurdumuzda daha uzun yıllar çimento ve bunun ürünlerinden vazgeçilemiyeceği gir gerçektir.

Şehirciliğin yanısıra hava meydanlarında, demiryolu inşaatında, fabrikaların kendi binalarının yapılmasında da büyük ölçüde kullanılan çinito artık günümüzde, içinde bulunduğumuz hummalı kalkınma hamlesinin bir hız ölçüsü olmuştur. 1958 den 1961 'e kadar duraklayan imâr ve kalkınmamın 1962 "den bu yana 'yenliden hızlanması üzerine, bir ara stoklarda biriken ve maliyetinin dünya piyasalarında mevcut rekabet bakımından ihracata elvermemesi yüzünden de ekonomik bir problem yaratan bu değerli madde, 1963 yılında bir ara yurt ölçüsünde aranan, fakat kolaylıkla bulunamayan bir meta haline gelmişti.

Yılda yüzde 14 ile 15 arasında bir artış gösterdiği tahmin edilen çimento ihtiyaçlarının karşılanması için Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından yapılan plân çalışmalarının yanısıra Türkiye Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı tarafından da uzun vadeli ve geleceğin tedbirini şimdiden düşünen tasanlar hazırlanmış bulunmaktadır. Bu çalışmaların esası, bir noktanın çevresinde birleşmektedir: Türkiyede yeniden çimento fabrikası kurarken artık inceden inceye düşünmek, pazarı olmayan, yıllık üretimi 300 bin tonun altında olan, ulaşım, enerji kaynakları bakımlarından elverişli bulunmayan bölgelerde çimento fabrikası kurmamak!... Bir de, eski devirlerde partizanca gayretler neticesinde küçük üniteler halinde yurdun şurasında burasında serpilmiş durumda kurulmuş fabrikaların hiç olmazsa kapasitelerini büyültmek suretiyle üretim verimini yükseltmek ve çimentonun beher tonunun maliyetini de düşürmek ilk hedeflerden biridir. Bu a maçla en önde gelen tedbir olarak, Çimento Sanayii Anonim Ortaklığı ilgilileri, mevcut ve yaş metodla üretim yapan fabrikaları birer ikişer, modem "kuru metod" ile üretim yapacak duruma getirmeyi kararlaştırmışlardır.

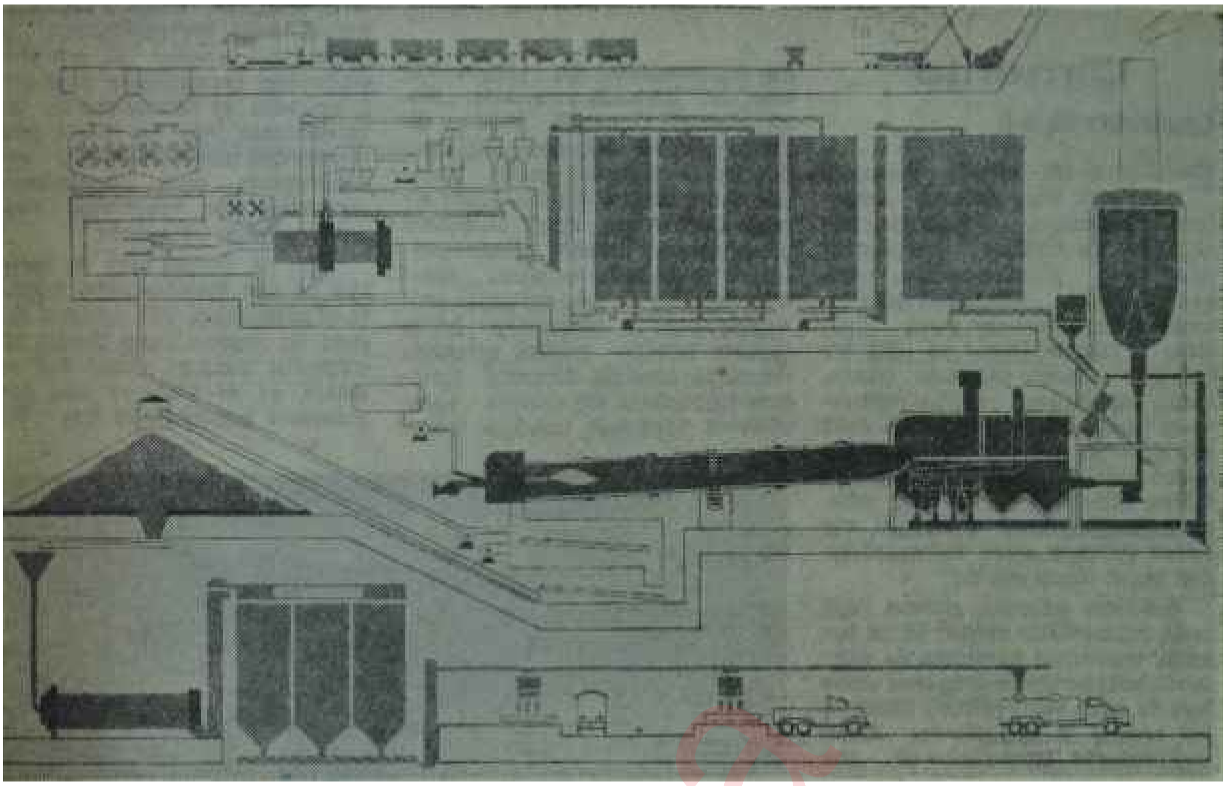
Bir döner fırın

Ucuz etin yahnisi

Kuru metod

Çimento üretiminin esası, tabiatta mevcut kireç, kil ve çeşitli silikatlarla bazı maden oksitlerinin belirli işlemlerle belirli oranlarda birbirine karıştırılmasından ibarettir. Bu hammeddeler hemen her ülke bolca bulunduğu için, çimento fabrikaları kurulurken bu yönden güçle karşılaşılmaz. Tabiatta tebeşir yatakları, deniz hayvancıklarının kabukları, âdi kireçtaşı gibi çok çeşit şekillerdeki hammaddeler yine çeşitli renklerde ve formasyondaki karıştırılarak ince toz haline getirilir. Bundan sonraki işlemler, sn karıştırılarak veya karıştırılması yapıldığına göre, "yaş'" veya "kuru metod" olarak adlandırılır.

Her iki metoda göre de karış 1400 ilâ 1500 dereceye kadar sıcaklıta pişirildiğinden, yaş metodun da fazla ısı kaybına sebep olacağı kendiliğinden meydana çıkmış olur.Gerçekten, su ile ıslatılmış olan ham maddenin pişirilebilmesi için önsuyun buharlaştırılması gerekmektedir ki bunun için de ek bir ısıya yiyaç vardır. Üstelik bu ısı, bacadan çıkan gazlarla, beraber havaya atmaktadır. Hangi metodla üretilir üretilsin, çimentonun uluslararasıve ya ulusal birtakım normlara ve stadartlara dayanan terkibi vardır, terkip, yapılacak betonun sertleşme derecesine, sertleşme hızına, sağlamğına ve diğer birçok özelliklerine teedecek şekilde hammaddelerin karışrılma oranlarıyla ayarlanmaktadır.Öncelikle çimentonun içersindeki madeler şöylece sıralanabilir: yüzde ilâ 67 kireçtaşı; yüzde 19 - 24, eriyebil

Kuru usulde çimento imali şeması

ilisyum dioksit; yüzde 4 - 9 , aliminum **oksit;** yüzde 3 - 6 , demir oksidi; tizde 1 - 4 , magnezyum oksit.

Her iki metodla üretilen çimento a ayni özellikleri taşıyabildiğine göre, hangisinin uygulanması daha kolay ve daha ucuza malolacaksa onun seçilmesinde fayda bulunduğu tabiidir. **Buna** rağmen Türkiyede ve dünyanın birçok yerlerinde yakın zamanlara kadar daha çok yaş metodla üretim yapmak **üzere** tesisler meydana getirildiği bilinmekte olduğuna göre. akla, bunun nedenini sormak gelir. Bunun nedeni, 'ütün insanlar gibi az çok muhafazalar olan teknisyenlerin, yenilikler iyice leneme süresi geçirmeden, faydaları am ortaya konulmadan bunları benim sememelerinden başka bir şey değildir!

İşte bu muhafazakârlık sebebiyle belki biraz da fazla çekingenlik sayılabilir ama -, 1960 öncesinde kurulan birçok fabrikanın eski metodla kurulmuş olması yüzünden hem randımanları kaybedilmiş, hem de üretilen çimento maliyetinde hatırı sayılır bir pahallılık görülmüştür. Ancak bu far--kaların hepsinin birden kuru metola çevrilmesinin de esaslı mahzurları olacağı gözden uzak tutulmamıştır. Gerçekten, yaş metodla çalışmaktayken kuru metoda çevrilecek fabrikaların üretim kapasitelerinin yüzde 33 ka dar artması sebebiyle bunun tamamen pazara sevki ve satışının yapılabilmesi ilk şarttır. Aksi durumda amortisman, İşletme ve bakım masraflarının artması, buna karşılık üretimin sa bit kalması yüzünden maliyetin yükselmesi mukadderdir.

İnce hesaplar

Diğer bir nokta ise, yakıt masraflarının - yukarıda da açıklandığı gibi - birden azalmasıdır. Bu oran üçte biri bulmaktadır. Yani, kuru metodla üretilen bir ton çimento • için yaş metodla üretilene oranla üçte bir kadar daha az kömür yakılmaktadır, O hâlde kömürün az bulunduğu, nakliye masrafları sebebiyle maliyetinin yüksek olduğu bölgelerdeki yaş metodla çalışan fabrikaları kuruya çevirmekte ekonomik yönden büyük avantaj vardır. Yine kuru metoda çevirirken, fabrikayı besleyecek elektrik enerjisi kaynaklarının durumuna ve enerjinin maliyetine de bakılması gerektir. Çünkü kuru usûlde hem daha fazla elektrik gücüne ihtiyaç olanakta, hem de beher ton çimento başına ener li sarfiyatı da büyümektedir. Bu artış, güçte 20 yi, enerji ihtiyacında ise yüzde 10 'u bulmaktadır.

Bu esasları gözönünde tutarak, ilk plânda Elâzığ fabrikasının bugün mevcut ve tevsi edilmekte olan her iki bölümüne de kuru metodun uygulanmasına, Afyon, Gaziantep ve Söke fab likalarının da yaş metoddan kuruya değiştirilmesine ilgililer karar vermişlerdir. Bu fabrikaların gerekli işlemlerle değştirilmeleri için Elâzığdakine 23 milyon, diğerlerinin herbirine de 12'şer milyon liralık yatırım yapılacağı hesaplanmış bulunmaktadır. Ancak buna rağmen, üretimde bir ucuzlama görülmektedir.

Üstelik kuru metod, birçok fabrika bölümlerinin, imalât ünitelerinin daha randımanlı bir şekilde kullanılmasını da sağlamaktadır. Meselâ, ham maddelerin ıslatılmasından sonra çamuru karıştırmak amacıyla kullanılan bir çeşit değirmene artık kuru metodda bu amaçla lüzum kalmıyacak tır. Bu sebeple, bunun, bilâkis, döner fırından çıkan ve "klinker" denilen ham çimento parçalarım öğüterek toz haline getirmeye yarayacak kuru değirmenler şekline koymak ve böylelikle fabrikanın değirmen kapasitesini iki katına çıkarmak mümkün olmaktadır.

YAYINLAR

DELİ FİLOZOF

(Hüseyin Rahmi Gürpınarın romanı, Pınar Yayınları Gürpınar Külliyatı 6, İstanbnl 1964, İsmet Matbaası, 293 say fa 750 kuruş, isteme adresi: Ankara **Cad. Ankara** Han **Kat** 4, No. 46 - **İst)**

Türk edebiyatında bir kuşak, daha doğrusu birkaç kuşak vardır ki, bunlar edebiyat tariflerimize geçmişlerdir. Bunların, ölüm yıllarından doğum yıllarına, bütün hayat hikâyeleri öğrencilere adeta metazori öğretilir. Ziya Paşalardan, Şinasilerden başlayan bu kuşaklar, Faruk Nafizlere, Orhan Seyfilere kadar gelir. Gerçi **hiç** birisi dünya çapında, hattâ bırakın dünyayı, Türkiye çapında şöhret değildir ama içlerinde, belirli bir ortamın üstüne çıkmış, yaşadıkları çağın Türkiyesinde önemli rol oynamışları, ileri kıpırdanışlar göstermişleri vardır.

Romancılardan Halit Ziya Uşaklıgil, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri; şairlerden Tevfik Fikret, Yahya Kemal bu seriden olanlardır. Üstelik de, kolay eskimeyen ve çokça okuyucu bulanlar, üç aşağı-beş yukarı, bunlardır. Bir de, bunlardan da geride kalmış olanlar vardır: Ahmet Mithat Efendi, Mehmet Emin Yurdakul, Cenap Sahabettin vs. gibi. Bunlar artık hemen hiç okuyucu bulamayan ve edebiyat tarihlerimizde küflenen şöhretlerdir. Zaten bu İkinci sınıftakiler, doğrusunu söylemek gerekirse, şöhretleri ölçüsünde kaabiliyetli kimseler de değillerdir.Şöhretlerini günün şartları, yaşadıkları cağdaki ortamlarının seviyesizliği yaratmıştır.

İşte bu, adı sadece edebiyat tarihleri karıştırıldıkçta hatırlanan roman cılarımızdan biri de Hüseyin Rahmi Gürpınardır. Hüseyin Rahmi, dünyada olduğu gibi, Türkiyede de zevklerin sü ratle değiştiği bir devrede yazı hayatına girmiş, büyük bir verimlilik 1çinde ardı ardına romanlar kaleme almış, gerçekçi, çağdaşları içinde halka en yakın ve ona en iyi şekilde hitabetmesini bilen bir yazardır. Onun bütün talihsizliği, içinde bulunduğu kuşağın çabuk eskiyen ve unutulan bir kuşak olmasıdır.

Pınar Yayınevi, Hüseyin Rahmi Gürpınarın doğumunun yüzüncü yıldönümü dolayısıyla, onun vaktiyle gazetelerde tefrika edilip, sonra da kitap halinde yayınlanan eserlerini bir kere daha yeni baştan yayımlamaktadır. Edebiyatımızın gündengüne unutulan bu eski şöhretini bir kere daha, dilini de bir belirli ölçüde günümüz diline uydurarak, okuyucu önüne çıkarmaktadır.

Hüseyin Rahminin romanları içinde, sağlığında kitap haline getirilmemiş olanları da var. Pınar Yayınevinin yöneticilerinden Abdullah Tarınkulu bunları da ele almış. Yazarın doğumunun yüzüncü yıldönümü dolayısıyla yayınlanan romanları arasında yer elan "Dell Filozof" bunlardan biridir. Üstelik, yazanın oldukça uğraştıran biri..,

Hüseyin Rahminin "Deli Filozof" ta ele aldığı konu şudur:

Felsefe meselelerine düşkün, halivakti yerinde, güçlü-kuvvetü bir zâtın acuze bir kaynanası, halim-selta bir karısı, o güne göre modern şartlarla yetişmiş bir oğlu ile bir de kızı vardır. Filozofu mahallenin gençleri tutmaktadırlar, fakat yobaz takımı adam cağızın aleyhindedir. Filozofun oğlu, evli bir kadına âşık olur, kadınla sevişmeye başlar, kadım kocasından ayırır. Fakat kadım kaçırırlar. Kadın bir süre dağda bayırda sermaye olarak kullanılır, neticede bulunur ve Filozofun oğluyla evlenir. Filozofun kızı ise bir ipsiz-sapsıza gönlünü kaptırır. Çaresiz onu da, sevdiği adama verirler. Bir süre sonra Filozofun gelini ile damadı sevişirler, oğlu ile kızını bırakarak kaçmak isterler. Oğlanla kız ise bunları zehirlerler. Aile dramdan dra ma sürüklenir, Konu-komşu, bütün kabahati Fliozofa yüklerler. Zira o dinsizdir, amansızdır, Tanrıya isyan etmiş bir insandır, Neticede, Filozof evine kitaplarına kapanır. Oğluyla kızı bedbahttırlar, vicdan azabı içindedirler vs...

Arada, hemen Cumhuriyet istanbu lunun kenar mahallelerinin hayatini da pek canlı tablolar halinde ortaya koyan Hüseyin Rahmi, bütün eserlerinde olduğu gibi bu romanında da modern roman tekniğinden oldukça uzaktır. Hocası Ahmet Mithat Efendi kadar olmasa bile, zaman zaman romanın arasında ve rastgele yerlerde, modern bir romanda olmaması gereken uzun tafsilâta girmekte, ya kahramanlarının ağzından, ya da kendi ağzından nutuklar atmaktadır,

Hüseyin Rahminin öteki romanları gibi "Deli Filozof'a da mükemmel bir roman demeğe imkân yoktur. Ama bundan kısa bir süre önceki edebiyatımızın tipik örneklerinden biri olduğunu da inkar mümkün değildir,

İlhami SOYSAL

Dergiler:

TÜRK DİLİ — Eylül 1964 sayısı

Türk Dili dergisinin bu sayısında, ilk okunduğunda insanın dilinde bir lezzet bırakan, okuyanı bir süre oyalayan, ama kısa bir süre sonra hemen unutulan iki-üç şiir ile, Oktay Akbalın orta halli bir hikâyesi yar. Edebiyatla yakından ilgisi bulunanları çekebilecek biriki de düz yazı bu sayıda yer alınış. Ama bizce derginin bu sayısının en önemli yazısı, Orhan Hançerlioğlunun "Toplumculuk üstüne" başlıklı yazısı.

Hançerlioğlu bu önemli konuyu, düşünce tarihinin başlangıcından bu yana ele almış, üç-beş sayfanın içinde özetlemiş ve vardığı sonuçlan ortaya koymaya çalışmış. Toplumculuk nedir? Niye çağımızda, sanattan bilime kadar her alanda, toplumculuğa doğru bir yöneliş vardır ve bundan niye kaçınılamaz Hançerlioğlu bu soruların cevaplarını vermeğe çalışmış. Çelişebileceğimiz çok yerleri olsa bile Hançerlioğlunun incelemesini saygıyla karşıladığımızı belirtmek lâzım. Yazısı gerçekten ilginç, hem de çok ilginç bir yazı. Türk Dili gibi çoğunlukla buz üstüne yazı yazar gibi çıkarılan bir dergide böylesine bir yazıyı görmek ise daha da sevindirici. İ. S.

Mevsimin yeniliği
Yelek ve çorap bir örnek

Moda

1964-65 kış modası

Bu kış modasının özelliklerini birden bire kavramak ve özetlemek gerçekten güç. Çünkü hatlar gine çok muhtelif. Düz hat var, etek ucuna doğru açılan evaze hat var, bunun yanında ayrıca, godeli verev hat var. Birçok elbiseler yine eskisi gibi çuval, ama bu, vücuda oldukça yakın bir çuval. Buna "çuval" yerine "boru" demek daha doğru olur. Ama prenses biçimi elbisenin bir kemerle bele yapıştırıldığı da zaman zaman görülmektedir. Belin yeri de ayrı bir dâva!,. Düşük bel pek çok, ama yüksek bel de var. Bazen de bel, yerinde veya hiç yok, kaybolmuş.

Mantolar daha çok düz hatlı, vücuda yakın, fakir görünüşlü,, Ama bu fakir görünüş, çoğu zaman kalkık bir vizon yaka ile telâfi edilmiş. Kürkün taklidi yerine bu mevsim karikatürü moda olmuş: kürk hissi veren püsküllü kumaşlar, en zengin kıyafetlere ihtişam veriyor.

Tayyör ceketleri ya çok uzun, ya uzun ,ya orta boylu, ya da kısacık. Etekleri bazen düz hatlı, bazen geniş bir pil ile zenginleştirilmiş, bazen dikişli pillerle yenileştirilmiş.

Kadının genel görünüşü, az topuklu rahat ayakkabılar, ısıtıcı, renkli çoraplar, hava muhalefetine karşı her türlü tedbiri alan şapkalar, kemerler, çift düğmeler ve dış dikişlerle daha çok sporcu bir hal almış. Ama bunun tam tersi de mevcut, Fırfırlı, volanlı beyaz bluzlar, bolerolu siyah kadife tayyörler, yerlere kadar uzayan gece elbiseleri ve bu elbiselerin eteklerinden veya kısaların paçaların dan görülen danteller, eski romantik devri tam mânasile ihya etmiş. Zaten parisli büyük terziler sporu da, roman tik kıyafeti de çok mübalâğa etmişler, modelleri yaratırken âdeta eğlenmişler,

Mamafi bütün bu değişik hatlı mo danın bir müşterek tarafı var ki bu da, bütün kıyafetlere 1964-65 damgasını vuran teferruatlardır. Yılın modasını yapan işte bu teferruattır.

Dış dikişler

Tayyörler, mantolar, elbiseler hep iki üç sıra dış makine dikişiyle süslenmiştir. Makine dikişleri, çoğu zaman modelin biçimini yaratmıştır. Meselâ, aşağı doğru hafifce evaze inen dümdüz bir mantonun üç sıra makine dikişi, mantoya düşük belli, değişik bir hat kazandırmış, birçok tayyör ceketlerinin kupları sıra sıra makine dikişleriyle iyice gösterilmiştir. Gine birçok tunik ve mantoların, elbiselerin etek uçları makine dikişiyle bastırılmış ve bu, özellikle gösterilmiştir.

Bu mevsimin bir başka teferruat yeniliği olan uzunlamasına cep de gene makine dikişleriyle iyice belirtilmiş ve elbiselerde, manto ve tayyörlerde pek çok kullanılmıştır. Siyah dantel çoraplar, sveter veya bluzu ile eş kaplan derisi desenli veya şal örneği desenli çoraplar, başı sararak küçük gösteren eşarplı veya eşarpsız takkeler, elbisenin kumaşından eş külahlar, 1930 modası olan diagonal çizgili kahverengili siyahlı, bejli ekoseler, boyundan uzak duran küçük asker yakalan, gine boyundan uzak duran yuvarlak yakalar, mantoları iyice kapıyan çift düğmeler, kadına ince, uzun bir siluet veren tunikler, yan düğmeler, elbise üzerine bağlanan kürk eşarplar, kısa spor mantoların ve gece elbiselerinin altından görülen paçalar bu mevsimin teferruat zenginliğini yapmaktadır. Bütün büyük

1965 tayyör modası
Her boydan

terziler, kadına ısıtıcı veya süsleyici bir paça ilâve etmişlerdir. Spor mantonun eteğinden görünen şey, palto kumaşından yapılmış bir kısa pantolondur Gece elbisesinin eteğinden çıkan ise fırfırlı bir daracık jüponun süslü eteğidir. Defilelerde bol bol tebessüm toplayan bu yenilikler, belki de bir süre sonra, herkese oldukça tabii gelecektir. Geçen yılın deri çizme terinin" yerini bu yıl daha çok kumaş "getr"ler atmıştır. Çorap, şıklığın ve modanın yeni bir parçası olarak ortaya atılmıştr. Bu yıl çorap, kıyafetin bir tamamlayıcısı olacak, kadınlara yeni bir masraf kapısı açılacaktır.

Bu mevsim, (eceler için parlak ve pırıltılı pantalonlar da giyilecek, romantik etekli eski zaman elbiseleri yanında bu pantalonlar, büyük bir tezat halinde, kendisini gösterecektir.

Yıldız kıyafetler

Yılın mantosu, kalkık rönar yakalı, vücuda yakın biçilmiş, takma kollu, dar, dümdüz bir tweed mantodur. Mantonun kumaşından yapılmış olan takke şapka başı sarmakta ve küçük baş modasına sadık kalmaktadır. Bunun yanında çift düğmeli, makine dikişli, yandan cepli truvakar bir spor bej manto da daha spor giyinmek istiyenler tarafından aynı şekilde tutulacaktır.

Genç bir kız için, ideal bir parti kıyafeti siyah, kısa bir boru elbisedir. Çoraplar ve iyice yapışık kollar, ince desenli makine örgüsünden yapılmış tır.

Yılın kısa dans elbisesi, düşük bir yünlüden yapılmış, sarıcı bir boru elbisedir. Boru elbisenin yakası "V" şek ünde açık olup, V'nin kenarları, elbisenin kumaşının renginde payyet ve incilerle süslenmiş, bu payyet ve incilerden birkaç tanesi etek uçlarına doğru düşürülmüştür,

Yılın rahat tayyörü makine dikiş-, li, düğmeli, ceketi orta boylu bir spor tayyördür. Gece için kısacık ceketli bir siyah "tayyör-elbise" takımı, açık kürk yakası ite eski romantik devri hatırlatmakta, spor görünüşten yorulanları dinlendirmektedir.

Eğitim

Yuvaya dönüş

Ders yılı içindeki başarının, okula başlayış ortamı ile çok yakından ilgili olduğu bugün iyice anlaşılmış bu lınmaktadır. Ailenin, okul çevresinin, çocuğun bu işe iyi hazarlanmış olması şarttır, ister ilkokulda, ister ortaokul veya lisede olsun, okula dönüş, öğrenci için bir sevinç ve umut kaynağı olmalı, bunun için de gerekli ortam, evde, okulda ve çocuğun kendi dünyasında hazırlanmış olmalıdır.

Çocukların okula başlamaları ve tatil sonunda yeniden okula dönmeleri her aile için masrafı gerektiren bir konudur. Hemen her aile bu masrafları yaparken, çocuğuna yeni kitaplar, okul malzemesi ve üst-baş alırken, ad veya çok istiyerek veya istemiyerek memnuniyetsizliğini belirtir. Defterkaleme zam gelmiştir, okul idaresi yeni masraflar çıkarmıştır veya ayakkabılar aile bütçesinin takatinin üstündedir. Bu konuda ailelerin yalanmalarını anlamamak imkânsızdır, fakat nasıl olsa yapılacak olan masrafların istenerek, zevkle yapılmasında, çocuk bakımından büyük fayda vardır. Çocuk aileye, okuyarak, yük olduğu hissine kapılmamalıdır, Okula dönüş, ailede, çocuğun yetişmesi ba kınımdan, bayram gibi, sevimli bir olay olarak karşılanmalıdır. Anne ve baba ,bunu böyle hissederse, çocuğun okuldan daha çok şey bekleyeceği, yeni kitaplarını daha çok seveceği, yeni elbiselerine daha çok ısınacağı ve bu hislerini, "okula gitme" olayı ile birleştirerek, okula daha sevinçle gideceği muhakkaktır. Aile bütçesine yük de olsa, okulların açılışı, mutlu bir olaydır.

Çocuk ve ev

Çocuğun okula hazırlanması, onun, ayni zamanda, evde çalışacak bir köşeye sahip olması zorunluğunu ortaya çıkarır. Her ailenin, okula giden, her çocuğuna ayrı bir oda tahsis etmesi belki mümkün değildir ama, her öğrencinin, evinde, bir çalışma köşesi olması şarttır. Evlerin gündengüne küçülmesi, aileleri ,ve ev içi mimar larını, dekoratörleri, yalnız satıhlardan değil, ayni zamanda yüksekliklerden faydalanma yoluna götürmüştür. Mesela ,eğer iki çocuğunuz varsa ve bunlar yalnızca iki karyola alan bir odada yatacaklarsa, muhayyilenizi kullanıp, bu çocuklara ayni zamanda birer küçük çalışma masası ve kitap raflığı koyacak yer bulmak zorunda olduğunuzu düşünmelisiniz. Bu konuda ne yapabilirsiniz? Yapacağınız şey, çocuklara ranza şeklinde iki karyola uydurmak ve dekoratif yeniliklerle bunu cazip hale getirdikten sonra, boş kalan yere bir çalışma sırası ve masası koymak, duvarları da tavana kadar dolap ve raflarla teçhiz etmektir. Bu odaya kaptan kamarası, sanatkâr odası vesaire manzarası verecek eğlenceli bir dekorasyon düşünebilirsiniz. Bir anne, çok küçük olan çocuk odasını, yere yakın olarak yaptırdığı tekerlekli somyenin üstünü bir ikinci taban döşemesi ile kaplatarak genişletmişti. Somye, gündüz vakti bu ikin ci aban döşemesinin altında duruyor, çocuk bu ikinci kata. yandaki iki basamakla çıkarak, küçük çalışma masasında derslerini hazırlıyordu Duvarlar gine dolap ve raflarla, tavana kadar,

kullanılır hale getirilmişti. Gece çocuk, tekerlekli somyesini, açık olan ikinci katın altından kolaylıkla çekiyor ve hazır yapılı yatağına giriyor, başucundaki iki basamağı da komodin olarak kullanıyordu. Oda gerçekten çok şıktı. Çalışma köşesinin, evin herhangi başka bir odasında düşünülmesi de mümkündür. Ama köşe, mutlaka çocuğa ait olmalıdır.

Aileye düşen görevler

Aile, çocuğun dersleriyle yalnızca "çalış!" demek için ilgilenmemen, anne ve baba, büyük kardeş, onun yeni kitaplarını gözden geçirerek, bazı konulara onun ilgisini çekmeye çalışmalıdır. Aile, o gün çocuğun hangi konuları okuduğunu bilirse, onlardan aktüaliteye uygun olarak söz açabilir, çocuğu, kütüphanelere giderek, bilgisini artırmaya teşvik eder, onun bazı şeyleri bildiğini meydana çıkararak cesaretini artırır. Meselâ bir baba, Kıbrıs meselesi görüşülürken, Kibrisin tarihi hakkında çocuğa bir soru sorar, çocuk soruyu cevaplandırdıktan sonra, ağabeysinin kitabından daha fazla bilgi edinmeye, akşama babasını şaşırtmaya heveslenir. Çocuğun tarih dersine karşı ilgisi artmıştır.

Çocuğun sevdiği herhangi bir konuyu dersleriyle birbirine bağlamak daima mümkündür. Çocuğun bu şekilde ilgisini uyandırmak nekadar faydalı ise, çocuğa devamlı suretle "çalış! çalış" diye baskı yapmak da o kadar hatalıdır. Bu tarz hareket, çocuğa, "can sıkıcı birşeyler yapmak" arzusu verir. Buna mukabil, çocuğun ders programı ile ilgilenmek ve ona, her akşam zevkle başına oturacağı bir çalışma masası hazırlamak, ders yılı başladıktan bir ay sonra okula giderek öğretmenlerle temasa geçmek ve böylece çocuğun durumunu yakından izlemek şarttır. Çocuk bazı derslerden zayıfsa, bunun nedenlerini araştırmak ve ders yılı başından itibaren çocuğu, gerekirse, özel derslerle takviye etmek çok faydalıdır.

Çocuğun okula giderken istirahat, eğlence, uyku ve çalışma saatlerinin iyi ayarlanması, çocuğun iyi gıda alması şarttır. Kahvaltı etmeden okula giden çocuklar iyi okuyamazlar.

Çocuk çalışırken evde sessizlik olmalıdır. Anne ve babanın gece misafirlikleri düzenlenmeli, çocuk misafirliğe götürülerek, geç yatmaya veya misafirler evde sabaha kadar oyun oynarken, o, sedir üstünde kıvrılıp yatmaya mahkûm edilmemelidir.

Çocuğa çalışma ödevi gibi muntazam şekilde spor yapma, eğlenme, arkadaşlarıyla toplanma hakkı da verilmeli, bunlar ahenkli şekilde, çocuğa sorumluluklar aşılanarak, düzenlenmeli, hiçbir şeyde ifrata kaçılmamalıdır.

Bir Yaygara Etrafında

Jale CANDAN

Doğum kontrolü ile ilgili kanun tasarısının Meclis gündemine gelmiş olması, bu konu aleyhindeki kampanyanın hızlandırılmasına yol açmıştır. Yalnız, ilginç olan husus şudur ki, şimdiye kadar "aile plânlaması" fikri karşısında şiddetle cephe almış olanlar birdenbire 90 derece dönmüşler ve "aile plânlaması lüzumludur" parolası altında, bir takım uygulanamaz şartlar ileri sürerek, sözde işin esasına değil de şekline itiraz eder görünmeye başlamışlardır.

Meseleyi başından beri izleyenlerin dikkatinden kaçamıyacak olan bu strateji değişikliğinin sebebi, hiçbir şüpheye yer veremiyecek kadar açıktır, Türkiyede, olumsuz ve köstekleyici propagandaya rağmen, geniş halk kitleleri tarafından tutulan iki fikir vardır: plânlı kalkınma fikri ve doğumun kontrolü. Gerçi "doğum kontrolü" deyimi talihli bir deyim olmamış ve bu yüzden, "hükümet artık yatağınıza kadar karışacak, kaç tane çocuk doğurabileceğinizi size dikte edecek" gibi isnatlara yol açmıştır ama, bugün hangi köye giderseniz gidiniz, kadını, erkeği sizden bu konuda yardım istiyor cek ve Meclis gündemine kadar gelmiş olan "doğum kontrolü" deyiminin gerçek anlamını sağduyusu ile anlamış olduğunu ispat edecektir. Bugün Meclis gündemine gelmiş olan tasarı, Türkiyede belirli çevrelerde - okumuşlar ve maddi imkânları olanlar arasında- çok uzun yıllardan beri, fakat kanunsuz ve gayrisıhhi şartlar altında uygulanan aile plânlamasını, hem geniş halk kitlelerine öğretmek, hem de meşruiyete ve sağlık kaidelerine dayatmak amacını taşımaktadır. Aile, istediği zaman istediği kadar çocuğa sahip olacak, fakat bütçesi ve bünyesi buna müsait olmadığı zaman "çocuk yapmağa sıhhi bir şekilde, kendi isteğiyle, ara verebilecek'tir.

Annenin ve çocuğun sağlığı, ailenin mutluluğu, türk toplumunun refahı, bu kanunun kabulü ile yakından ilgilidir. Çocukları için iyi şeyler isteyen, onları okutmak, yeteri kadar yedirmek ve giydirmek kaygusunu duyan toplumlar, aile plânlamasını, her zaman uygulamış olan toplumlardır. Zaten "gelişigüzel çocuk yapmak" ve "bilerek çocuk yapmak" tutumu toplumların kaderini tayin eden başlıca faktörlerden bir tanesi değil midir? Şu halde dün, doğumun kontrolünü "türk toplumuna karşı yöneltilmiş en büyük cinayet" olarak vasıflandıranların bugün, "Kontrol şarttır. Ama bunun da şartlan olmalıdır" diye ortaya çıknıalanndaki maksat açıkta-: Kanun tasarısının Meclisce kabulünü önlemek, meseleyi sürüncemede bırakıp, unutturmak,,,

Bu yeni taktikle ortaya çıkanların ellerindeki başlıca, koz, aile plânlamasının aydınlar ve okumuşlar tarafından uygulanıp, çocuk sahibi olmasını istediğimiz çevrelerin, bu tedbirler sayesinde çocuk yapmaktan kurtulmaları ve bu görevi, daha az imkânı olan vatandaşlara yüklemeleri, sonuçta dar imkânlı, okumamış ve istenilen şekilde yetişememiş kimselerin, diğerlerinin aleyhine bir orantıda üremeleri fikridir. İleri sürülen bu fikrin samimiyetten ne derece uzak olduğunu anlamak için bir gerçeğe dokunmak zorundayız: Gerçi Türkiyede kürtaj kanunen yasaktır ama, kanunun açık kapılarından faydalanmak çok kolay olduğu için, bu yasak, maalesef yalnızca kâğıt üzerinde kalmış ve belirli bir çevrede çok tehlikeli bir şekilde, aile plânlaması yönünden kullanılmıştır. Açık konuşalım: şehirli kadın istemediği çocuğu nasıl olsa doğurmamakta, fakat bunun için tehlikeli, gayrisıhhi ve kanun dışı bir yola başvurmaktadır. Aile plânlamasına hükümetin yardımcı olması, bu bilgiyi büyük halk kitlelerine de götürecek ve "yasak kürtaj"ın belirli bir çevrede uygulanması ile meydana gelen dengesizlik, mümkün mertebe telâfi edilecektir.

Hükümetin aile plânlamasının uygulanmasına yardımcı olması aileye medeni bir korunma bilgisi verirken, çocuğu değerlendirip, toplumun kıymetli bir varlığı haline getirirken, gayrikanuni kürtajları, tehlikeli düşükleri de önliyecek ve yasaklardan kuvvet bulan kanun dışı bir "çocuk düşürme" ticaret müessesesini kurutacaktır. Büyük Millet Meclisinde, memleketin büyük bir meselesini karara bağlıyacak olan milletvekillerinin bu balomdan yeni taktiklere karşı hazırlıklı olmaları ve bu taktiklerin nedenleri üzerinde durmaları çok faydalı olacaktır.

Ekim mevsimine hazırlık

3 Ekim tarihine kadar tasarruflarınızı İş Bankasına yatırınız. Yılın üçüncü çekilişinde İş Bankası, başta 10 Apartman Dairesi, 100.000, 25.000, 5.000 liralar olmak üzere çeşitli, zengin ikramiyeler dağıtıyor.

Çekiliş: 30 Aralık

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Paranızın... istikbalinizin emniyeti

(Faal: 7343) — 1307

Teşkilat

Godot geldi ama...

Türkiyede radyocuların ve radyo dinleyenlerin yıllardır bekledikleri Godot-Radyo Televizyon Kurumu Kanunu- geleli aylar oluyor. Mayıs 1964'dan beri, dörtbuçuk aydır eski teşkilâtı tasfiye etmek, yeni teşkilâtı kurmak, tâyinleri yapmakla ilgili faaliyet devam etmektedir.

Kanun yürürlüğe girer girmez, radyoları dalgalandıran ilk söylentiler, yönetim kurulu üyeleriyle genel müdür konusunda oldu. Fakat kısa zaman da üyeler tamamlandığı, genel müdür tâyin edildiği için bu söylentilerin arkası kesildi. Ama bu defa da genel müdür muavinleriyle radyo müdürleri günün konusu oldular.

Muavinlik ve müdürlük gibi aslında önemli, fakat ele alınması erken konular da kayıplara karıştıktan bir süre sonra piyasaya, bütün radyocuların ilgilendikleri daha esaslı, daha hayatî konular sürüldü : maaşlar, kadrolar, tazminatlar, vesaire.,. Astronomik rakkam söylentileriyle başları dönenlerin, tam tersi bir iddia ile ümitleri kırılıyor, aksi gibi, yönetim kurulu toplantılarından da dışarıya hiçbirşey sızmıyordu. Toplantıdan sadece yorgun, bezgin yüzler çıkıyor, fakat bir karar çıkmıyordu.

Her ay sonu, bütün tâyinlerin yapılıp, maaşların peşin alınacağı ümidine kapılanlar, giderek, yönetim kurulu toplantılarıyla ilgilerini kestiler, Kadrolar Maliyede, Devlet Personel Dairesinde, hattâ Turizm ve Tanıtma Bakanlığında kırpılıp kuşa döndükten sonra tasdik edilmiş, nihayet tâyinlere sıra gelmişti. Çeşit çeşit cetveller, listeler, formüller hazırlanıyor, merkeze, yollanıyordu. Sandalyelerinin altlarından kaydığını hisseden radyocular -daha doğrusu, radyolarda görevli aylıkçılar- araya hatırlı dostlar, sözü kırılmaz büyükler koymağa çalışıyorlar, her devirde tutunmayı başaran aylak dâhiler, bir kolayını bulup, kendilerini vitrinliyorlar dı.

'.. ne getirdi?

Fakat unutulan bir önemli husus var : yüksek maaş şatafatlı adlar taşıyan servisler, türlü binalara dağılmış büyük bir teşkilât acaba., herşey demek midir? Ortaya teşkilatın genel semasını inceleyenleri daha doğrusu inceleyenlerle şöyle üstünkörü konuşmak fırsatını bulanları şaşırtan bir gerçek çıkmaktadır: Bütün bu gürültü - patırtı tek bir radyo için mi koparılmakta, koskoca bir teşkilât tek bir radyonun yayınını düzenlemek için mi kurulmaktadır? Çünkü, özellikle Turizm ve Tanıtma Bakanlığının ve bir kısım yönetim kurulu üyelerinin telkin ve teşvikile, bütün programların merkezden hazırlanması yolu tercih edilmiştir. Merkezde kurulacak bir Merkez Program Müdürlüğü, Türkiyedeki 'bütün radyoların - mahallî özellikler taşıyan programlan hariç - yayınlayacağı programlan hazırlayacak radyolara dağıtacaktır. Bu, bir kelime ile, bütün Türkiyede, bir-iki küçük ayrıntı farkı hariç, "tek radyo" demektir. Dünya, aynı radyoda ikinci, üçüncü program adıyla çeşitli programlar yayınlayarak yayın farklılığına giderken, Türkiye TRT devrinde "tek radyo"ya dönmek hazırlığıyla meşguldür! Daha kaliteli, daha mazbut, daha eli yüzü düzgün, muhtevası değerli programlar hazırlatmak, bunun için de güçleri bir merkezde birleştirerek para, emek ve zaman israfını önlemek, yayınlara - hükümetin değil - devletin eğitim, kültür politikasına göre yön vermek... Amaç, ilk bakışta ilgi uyandırmak ta, ilgileneni etkisi altında bırakmaktadır.

Fakat bu yaldızlı sözlerin altında yatan gerek, ne yazık ki gözden kaçmıştır. Mahallî radyolar birer verici naline gelecektir, radyolar pikaplaşacaktır, yaratıcılık ölecek, rekabet suya düşecektir. Her bölgeye ye mahalle göre değişen şartlar ve zevkler, "verici" olmanın sindirdiği mahallî radyocular tarafından dikkate alınmayacak, sorumluluk duygusunun yerini "teslim ve tesellüm" zihniyeti alacaktır. Gelen programı yayınlayan radyo, görevini yapmış olmanın derin rehavetine gömülecektir. Turizm ve Tanıtana Bakanlığı, kadroları ve teşkilât şemalarını, merkezciliği dikkate alan yeni bir yönetmeliğin getirileceği vaadini almadan tasdik etmemiştir, TRT yöneticileri, yetersiz görünen Merkez Program Müdürlüğünü genişletecek, takviye edecek bir teşkilât şeması üzerine eğilmişlerdir.

Godot geri gitmeli!

Bu söylentileri işiten ve olup-bitenlere bakarak bir takım fikirlere varan gerçek radyocuların, mümkün olan çarelere başvurarak, bu görüşün galip gelmemesine çalışacakları muhakkaktır. TRT bol para, şatafatlı ün van, sağlam koltuklar dağıtmak için kurulmuş değildir. Gerçek radyocular, bütün bu nimetler yokken de görevlerini yapabilmek için çaresizliklerle boğuşmasını bilmişlerdir. Amaç, radyoculuğu geliştirmek, gelişmeyi yurda yaymak, yaratıcılığı, bağımsızlığı teşvik etmek teminat altına almak olmalıdır. Kısacası, "tek radyo" getiren Godot -yâni TRT- geri gitmeli, bütün Türkiyenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak bir, "çok radyo"ya imkân veren yeni bir anlayışla geri dönmelidir. Başka çıkar yol yoktur!

Radyoda kumanda odası ve teknisyenler
Asıl dertliler

TURAS A.Ş. Seyahat ve Turizm Acentası

Kumrular Sokak No. 6/A-B
Telefon : 12 61 13 ve 12 66 13
ANKARA — TURKEY

ve Antalya'da SABO Turistik müessesesi

4 Eylül 1964'de başlıyarak, Kasımın sonuna kadar devam edecek olan

«Harikalar diyarında hayalinizde yaşattığınız bir hafta sonu TATİLİ»

Program :

CUMA : Saat 13,00 te otobüsle Kızılay'dan Esenboğa'ya hareket.
Saat 14.00 te THY'larının F 27 uçağıyla Antalya'ya hareket.
Saat 15,30 da Antalyaya varış ve SABO Turistik Tesislerine, yani Türkiyenin en rahat motellerinden biri, en güzel istirahat yerine müteveccihen otobüslerle nakliniz. Saat 16.00 dan 20.00'ye kadar iklime kendinizi alıştırma ve istirahat; eğlence yerlerini ve muazzam plâjı kullanma fırsatı.
Saat 20.00 de akşam yemeği, dans, gece yarısı yüzme, ayışığı altında serenad.

CUMARTESİ : Kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği ve arzuladığınız herşey emrinizde olmak üzere bol güneş, istirahat ve spor faaliyetleri. Su kayağı yapma imkânları da vardır. Balık avlamak ve kuş, yaban domuzu, geyik vurabilmek için partiler arzu üzerine tertip edilebilir. İstenilen malûmatı bu seyahatlar için TURAS acentesine müracaat ederek öğrenebilirsiniz.

PAZAR : Kahvaltıdan sonra ANTALYA'nın tarihi, arkeolojik ve tabii manzaralarını görebilmek üzere otobüsle hareket : SİDE, ASPENDOS, MANAVGAT ŞELALELERİ, PERGE ve diğer görülmeğe değer yerler. Öğleneyin piknik. Akşam yemeği için Motel'e dönüş.

PAZARTESİ : Kahvaltıdan sonra 11,30'a kadar serbestsiniz. Hava meydanına müteveccihen otobüsle hareket. ANKARA'ya THY'larının öğle yemeğini uçakta yiyerek dönüş. Esenboğa'dan Kızılaya otobüsle dönüş.

FİAT : Bütün nakliyat, motellerde kalış, şarap veya birayla yemekler, Eğlence yerlerine giriş, plâjların kullanılması, rehberli turlar, servis v.s. dahil : US $ 47,— veya 423,— TL. dır. (Su kayağı ve av rehberleri için çok ufak bir ücret.)

KAYDOLMAK İÇİN : Çarşamba öğleye kadar, hareketlerin akabinden itibaren.

MALUMAT İÇİN : Lütfen TURAS Seyahat Acentesini arayınız.
Telefonlar : 12 61 13 — 12 66 13

(AKİS — 1219)

Gırgır
Gırgır
Gırgır

GIRGIRLA SÜPÜRMEK ZEVKTİR. YORMAZ VE TOZ KALDIRMAZ

Gırgır

(AKİS — 1214)

TİYATRO

istanbul

Şehir Tiyatrosunda

İstanbul Şehir Tiyatrosu yeni mevsime, şimdilik beş sahnesinde, altı yeni oyunla girmeğe hazırlanmaktadır.

Bu altı oyundan beşinin yerli oyunlar oluşu dikkati çekmekte, Şehir Tiyatrosunun tarihinde mevsime bu kadar çok yerli oyunla başladığı hiç görülmemiş olduğu için, bu davranışın müessesenin 50. yıldönümü şerefine, her sahnede yeni mevsimi yani yerli oyunlarla açmak arzusundan ileri geldiği anlaşılmaktadır. İlân edilen programa göre :

Kadıköy Tiyatrosunda yeni mevsime, 26 Eylül akşamı, Selçuk Kaskanın "Dolap Beygiri" adlı oyunuyla girilecektir.

Tepebaşı Tiyatrosunda perde, 28 Eylül akşamı, Orhan Kemalin "İspinozlar" adlı oyunuyla açılacaktır.

Fatih Tiyatrosunda Cahit Mayın yeni iki köy oyunu, "Sultan Gelin" le "Ormanda", 29 Eylül akşamından Kabaren oynanmıya bağlıyacaktır.

Yeni Komedi Tiyatrosunda 30 Eylülden itibaren, 16,30 da, Orta Öğretim Gençliği için ayrılmış olan matinelerde, bu yıl Moliere'in "Tartuffe"ü ile başlanacak; 1 Ekim akşamından itibaren de, gece temsillerinde, Cevat Fehmi Başkutun yeni oyunu, "Buzlar Çözülmeden" oynanacaktır.

Üsküdar Tiyatrosunda mevsimin ilk oyunu, Ankarada geçen mevsim büyük başarı kazanan, Hidâyet Sayının "Topuzlu" su olacak, 3 Ekim akşamından itibaren oynanmıya başlıyacaktır.

Site Tiyatrosunda şimdilik yeni mevsime ne zaman, hangi oyunla girileceği ilân edilmemektedir.

Oraloğlu Tiyatrosunda

Oraloğlu "Tiyatrosu da yeni mevsime, 28 Eylül akşamı, Jean-Paul Santre'ın "Altona Mahpusları" ile girmeğe hazırlanmaktadır. Mahmut Salt Kılıççının çevirdiği bu ünlü oyunu Lâle Oraloğlu sahneye koymaktadır, Bellibaşlı rollerini de, kendisiyle beraber. İhsan Yüce, Venüs Biriz, Yağız Tanlı, Cüneyt Türel, Belkis Bener, Nusret Seren, Necdet Caneri ve Ahmet Kılıç oynıyacaklardır.

Oyun : 'Kargalar Okulu", ("Les J. 3").

Yazan : Roger Ferdinand.

Arena'ya adapte eden : Kemal Türen

Tiyatro : Arena Tiyatrosu (İstanbul);

Sahneye koyan : Yıldırım Önal.

Dekor - Kostüm : İlgi Adalan.

Konu : Bir okul çevresi içinde "Asi gençlik'» in, değişen bir dünya karşısında eski kuşakla yeni kuşağın, yer yer farsa kayan bir tasviri: okullarında gerçek bir karaborsacılar çetesi kuran öğrenciler, zart-zurtta okul idare ettiğini sanan, kurusıkı bir Müdür, bunak öğretmenler ve bu tımarhaneden farksız okula, idealist bir felsefe öğretmeni olarak düşen genç güzel, çekici bir kadın.., Felsefe öğretmeni, başka çaresi kalmadığı için, ba azılı çocukları "kadınlığını" kullanarak yola getirmekte mahzur görmüyor ve... hepsini muma çevirmekte gecikmiyor.

Oynayanlar : Zafer Önen (Müdür, Ördek), Ali Yalaz (M. Lamy, Karser ilacı), İlgi Adalan (Ledent, Hademe), Cenk Güner (Gabriel, Karakarga Malili Lâçinkaya (Barbarın, Topal karga) Gülsüm Kamu (Mlle Bravard Tuncay Erenay (Legros, bodur Karga), Zeki Alasya (Paıturel, Karüzo), Deniz Önal (Henri, mavi Karga), Esen Günay (Chaminet).

Beğendiğim : Yıldırım Önalın hareketli, akıcı sahne düzeni, İlgi Adalanın, havayı vermeye yeten sade dekoru. Gülsüm Kamunun, genç felsefi öğretmeninde, otoritesi içinde cazip, ağırbaşlılığı içinde duygulu oyunu. Karaborsacı öğrenciler çetesi başkanı Gabriel'de Cenk Günerin, bir keş sayılacak nitelikte, çok sevimli bir oyunla beliren istidadı. Ali Yalazın eczacı Lamy, nam-ı diğer Kanserilaci'nda, nüanslı, kıvrak oyunu. Bütün öbür "Kargalar" ın havayı tamamlıyan, rahat ve ahenkli beraberliği.

Beğenemediğim : Değişik, oldukça İnandırıcı bir tip çizdiği halde Zafer Önenin teatral kalan, İlgi Adalanın da acemice oyunları. Kemal Türenin akıcı çevirisine rağmen - kimin mârifetiyse - metne eklenen ve on] zedeleyen kaba nüktelerle cinaslar - Mesela, Gabriel'in âşık olduğu hocasıyla olan konuşmalarını şair arkadaşına anlattığı sahnede gereksiz yere üzerinde durulan "parmağını bir noktaya basmak" tekerlemesi -. Adaptasyon etiket altında bu çeşitten yamalar esere birşey kazandırmaz, tersine çok şey kaybetirir.

Sonuç : Çocuklarımızın bugünkü halinden sorumlu olduğumuzu, gülere güldürerek ortaya koyan, ustaca yazılmış, ince bir toplum hicvi. Yalnız öfkeli gençlerin değil, ana - babalarla öğretmenlerin de görmelerini isterdim.

Lûtfi AY

Arena Tiyatrosunda "Kargalar Okulu"

Babaların günahı

S İ N E M A

Filmler

Listeler ve ümitsizlik

Getirtici şirketler her yıl, gelenek i-cabı, o mevsim boyunca batıdan a-lıp yurdumuzda gösterecekleri filmle-ı listelerini gazetelerde uzun uzun yayınlarlar. Bu, iki yönlü avcılıktır. Bi rincisi iç pazardaki sinemacıların, i-kincisi da seyircinin gözünü boyaması ve öbür getirtici şirketlerle arayı imaya yarar.

Yalnız, yayınlanan bu listelerdeki filmlerin büyük çoğunluğu, o yılın sinema mevsiminde gösterilmez. Batı ve anlaşma yapılmıştır, filimler alınış verilmiştir ama, bu filimler gelir, gümrüklerde takılı kalırlar. Getirtici hareketler, hemen hepsi aynı zamanda sinema salonu sahibi olduğundan ilk parti çekilenleri dolambaçlı yollardan vizyonda daha uzun süre tutarlar ve listede açıklanan kırk film sayısını genel istek' e dayandırarak yan yaya düşürürler. Böylece her yıl, bir yıl öncesinin filmleri bir sonraki gelecek yılın listesine girer ve sayı seyirci gözünde durmadan yükselip kabarır.

Bu yüzden, gerek sinema yazarlarının, gerekse seyirci ve bağımsız sinema salonu sahiplerinin bu çeşit listelere karşı hiç bir ümit bağlantıları yoktur, Getirtici şirketler, bütün özel likleriyle boş alanda diledikleri gibi at oynatırlar.

Dört büyük, üç küçük getirtici şirketin bu yıl yayınlanan listelerindeki yabancı filmlerin sayısı 100'ün çok üstündedir. Yabancı filmlerden alınan rüsum ile yerli filmlerden alınan rüsum arasındaki uçurum, iç pazarda sinema salonlarını yabancı filmlerden yerli tümlere doğru bir kaydırmaya gö türmüştür. Dolayısıyla, bu kadar çok filmi göstermek için ne kolay kolay sinema salonlarını yabancı filmlerden Böylece, listelerde açıklanan filmlerin çoğu kendiliğinden mevsim değiştirecektir.

Eleğin içindekiler

Birkaç yıl öncesine kadar büyük bir sarsıntı geçirip elindeki United Artists ile Columbia'yı Emekçilere kaptıran Fitaş. bu yılın listesinde kendini toparlamış görünmektedir. Elliyi aşkın film arasında gerçi her, türde-avantür, melodram, komedi, spectacle ve western gibi filmler yer almaktadır ama, yine de içlerinde sinemanın usta kişilerinin imzalarını taşıyan lar göze batacak kadar fazladır.

Ed Fury, "Ursus Arslaların Pençesinde"
Yurttur babam yurttur

Göze batan filmlerin başında Visconti'nin ünlü "İl Gattopardo - Leopar"ı gelmektedir. Guiseppe Di Lampedusa'nın ayni adı taşıyan romanının sinema aktarması olan "Leopar", geçen yüzyıl İtalyasında oluşan politik ve toplumsal devrimin hikâyesini anlat maktadır. Toplumcu tutumuna uygun bir yoldan sürdürülen "Leopar"da Vis conti, karışık bir oyuncu kadrosu ile, Burt Lancaster, Claudia Cardinale, Alain Delon ve Paolo Stoppa ile çalışmaktadır.

Visconti'nin "Leopar"ının yanısıra, yılın ilgi çekici bâr ikinci filmi de yine bir italyan ustasının, Michelangelo Antonioni'nin iki yıldır gösterilme sırası bekleyen ünlü filmi "L'Eclipse - Batan Güneş"i olacaktır. Daha önceki filmlerinde olduğu gibi, "Batan Güneş"te de Antonioni, çağdaş dünyanın huzursuz kadın ve erkeğinin iç dünyasına gerçekçi, fakat fazla aydın bir ayna tutmaktadır, "Batan Güneş" batı ölçüleri içinde çok başarılı, rejisörünün filmografisinde de ilgi çekici bir filmdir ama, türk seyircisi için, Antonioni'nin birinci filmi "La Notte-Gece"den çok daha ağır, çok daha anlaşılması güç bir film niteliği taşımaktadır.

Değişik listelerde yer alan öbür italyan sinema ustaları, "Sedotta e Abandonna'jta - Aldatılmış ve Terke dilmiş'i ile Pletro Germi ve orta kuşaktan, "Adua e le sue Compagne - Adua ve Arkadaşları" ile Antonio Pietrangeli'dir, "Aldatılmış ve Terkedilmiş"de Germi, bundan önce gördüğümüz "İtalyan Nikâhı'"nda olduğu gibi, yine toplum geleneklerini eleştirmekte ve gücünü yine Sicilyadan almakta, dolanlı bir yoldan oklarını İtalyanın gelenek ve toplumsal düzenine yöneltmektedir, Pietrangeli'nin filmi de getirdiği bildiri açısından aşağı yukarı Germi'nin filmine' çok yaklaşıktır. Genelevlerde çalışan Adua ile iki arkadaşının bu hayattan kurtulma çabaları ile toplumun baskısı ve sömürülmeleri, bundan öte üç kadının umutsuz savaşı ile sonunda acı bir yenilgiye uğramaları, Pietrangeli'den beklenmeyen bir başarıyla işlenip ele alınmaktadır. Adua ve .arkadaşlarını Simone Signoret, Emanuela. Riva, Sandra Milo, Gina Rovere ve Marcello Mastroianni canlandırmaktadırlar.

Viscone, Antonioni, Germi ve hat tâ Pietrangeli'nin usta işi filmlerine karşılık. Yeni Gerçekçiliğin en ilginç kişisi Vittorio De Sica'nın bu mevsim gösterilecek olan bir Sartre uyarlaması "I Sequastrati di Altona - Altona Mahkûmu" başrollerinde Sophia Loren, Maximilian Schell. Fredric

March ve Rabert wagner oynamaktadırlar-, De Sica'severleri hayâl kırıklığına uğratacak derecede güçsüz ve De Sica dışı bir filindir.

Fransa re İngiltere

Listelerde italyan filmleri gibi, fransız ve ingiliz filmleri de azınlıktadır. Getirtici şirketler herşeyden önce Hollywood ürünü filmlere önem vermekte, bunların üzerinde durmaktadırlar. Gerçi bir yerde, italyan filmleri Hollywood filmlerine yaklaşmaktadır, fakat bu yaklaşma Herkül, Masis, Ursus ve benzeri uydurma spectacle'lerledir ve varlıklarıyla yoklukları arasında bir fark yoktur.

Fransız filmlerinden dişe dokunur lar içinde yalnızca Louis Malle'in Brigitte Bardot ile yaptığı "La Vie Privee - Gizli Hayat'ı vardır. Baş kadın oyuncusu Bardot'nun özel hayatı ile kahramanı arasında çelişmez ilişkiler kuran Maile ile senaryocusu, konuyu sağlam temeller üzerine oturtmuşlardır. Maile bir çeşit mythe haline getirilen bir sinema kişisinin gerçek yüzüne eğilmekte, ele aldığı kahramanının hayatım her yönüyle başarılı bir şekilde işlemektedir.

Gerçek bir soygun olayını kendine konu edinen Henri Verneuil'un filmi "Mâlodie en Sou-Sol - Vurgun'da, sinema dilini zorlaması bakımından bir, Alain Delon ve Jean Gabin gibi iki oyuncusunun oyunları bakımından iki, seyredilebilecek bir film sayılır.

Malle'in "Gizli Hayat'ı ile Verneuil'un "Vurgun"u dışında kalan fransız filmleri sıradan ve hemen hepsi döküntü sınıfına giren filmlerdendir. Bunların gösterilmeleriyle gösterilmemeleri seyirciye hiç brişey kazandırmayacağı gibi, kaybettirmeyecektir de...

Öteden beri ingiliz filmlerine karşı bir soğukluk gösteren getirtici şirketlerimiz, bu yılın listelerine de pek az ingiliz filmi katmışlardır. Gösterildiği takdirde hayli yankı uyandıracak olan Joseph Losey'in iki filmi de liste içidir. Brinci Losey filmi "Eva - Vefasız Kadın"dır. Başrollerinde Stanley Baker ile Jeanne Moreau'nun oynadıkları "Vefasız Kadın", Losey açısından pek de başarılı bir film olamamıştır. Yapımcısı ile aralarında çıkan anlaşmazlık sonucu, yapımcı filmi dilediği gibi doğrayıp biçmiş ve Losey, "Vefasız Kadın'da Losey'likten hayli uzaklaşmıştır. Fakat, "The Servant - Uşak"da Losey, son yılların en ilgi çekici ingiliz filmini ortaya koymaktadır ki, rejisör birinci filmiyle taban tabana zıtlıkta bir deyişe girişmekte ve bunun da üstesinden gelmektedir. Bu defa İngiliz sinemasının son yıllardaki en iyi erkek oyuncusu Dirk Bogarde ile çalışan Losey, "Uşak"da hem kendi ve hem de Bogarde acısından başarı grafiğinin en uç noktasına erişmektedir.

Bu arada iki ingiliz avantürü de listelerde yerlerini almaktadırlar. Bunların ikisi de yazar Ian Fleming'in Mickey Spillane'e özenerek yarattığı bir gizli servis ajanı - Spillane'in kahramanı Mike Hammer gibi kırıcı, yırtıcı ve kadınlara düşkün- James Bond'un serüvenlerini hikâye eden filmlerdir. Rejisörlüğünü Terence Young'un yaptığı birinci James Bond "Dr. No" adını taşımaktadır. Sean O'Connery ilk defa bu filmle seyirci karşısına James Bond olarak çıkarılmakta ve takdim edilmektedir Gösterilmesinden üç yıl sonra bile hâlâ gişe şampiyonluğunu elinde tutan "Dr. No"dan sonra ayni yapımcılar ,aynı rejisör ve ayni oyuncu ile ikinci James Bond filmini "From Russia with Love - Rusyadan Sevgilerle"yi, çevirmişlerdir. Bilindiği gibi, "Rusyadan Sevgilerle" İstanbulda başlayan ve yine İstanbulda geçen karşılıklı bir casusluk olayını konu edinmekte ve baş rollerinde Sean O'Connery'den başka Pedro Armanderiz ve türklerden de Hasan Ceylân oynamaktadır.

Bu arada...

Hollywood ürünü filmlerden önce. getirtici şirketler, listelerinde üç yıldır sürekli olarak, ancak çocukların belirli bir yaşa kadar seyredebilecekleri italyan spectacle bozması filmlere geniş yer vermektedirler. Bu uydurma sinema kahramanları tarihten, tarih öncesi çağlardan, mitolojiden fırlamakta ve beyaz perdede renkler, geniş perde sistemi ve insanı güldüren bir sinema düzeni içinde serüvenlerini yaşamaktadırlar. Bunlar. Zorrolar, Herküller, Masisler, Ulisisler, Nerontar, Ursuslar, Üç Silahşörler, Pardayanlar, v.b, dır.

İtalyan sinemasının aklıevvel yapımcıları her yıl birbiri ardına bu tür filmlerden en az elli tane yapmakta ve ilkel sinema seyircisine sahip ülkelerde bol bol alıcı bulmaktadırlar. Bu uydurma kahramanlar neler neler yapmazlar! İş, o kadar çığırından çıkarılmaktadır ki, tarih öncesi ile tarih içi kahramanları beklenmedik bir şekilde bir filmde karşıkarşıya gelmekte, meselâ bir western kahramanı sayılan Zorro ile Masis birbirlerine girip ayni filmde karşılıklı koz paylaşmaktadırlar.

Fransız, italyan veya ingiliz şövalyeleri için de durum aynidir. Korsan Morgan, kafası kızınca, kılıcım çektiği gibi Masis yerine Herküle meydan okumakta, Homerosun ünlü kişisi Ulisis de bir kolayını bulup "Üç Silâhşörleri'in Dartanyan'ına kafa tutmaktadır. İtalyanların bu çeşit bir ticari başarıya varmaları alman yapımcılarını da harekete geçirmiş ve bütün Münihli yapımcılar Yugoslavya sınırına taşınarak, kayalıklar, ormanlar içinde amerikan tarihini ele alarak, uluslararası bir oyuncu kadrosu Ha wcstern'ler, kovboy filmleri çevirmektedirler.

Yeni mevsimde getirtici şirketlerin listelerinde çokluk, bu sözde spectacle'lerle, Hollywood dışı başka ülkelerin çevirdiği uydurma western'ler vardır

ŞİDDETLİ
BAŞ
AĞRILARINA
KARŞI
GRİPİN
başarı ile kullanılır!
BAŞ VE DİŞ
NEZLE
GRİP
GRİPİN
KININLI
GRİPİN
GRİPİN
4-29
GRİPİN 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

© KARİKATÜR REKLAM STÜDYOLARI

Bu bir REKORDUR!

Kaptan Joschua 11 m.lik yelkenli bir tekne ile New Port dan hareket ederek 74.000 km. uzunluğundaki deniz yolu ile dünya turunu tek başına 3 sene, 2 ay, 2 günde başardı. Bu zaferine rağmen Joschua yüzme bilmiyordu.

ZİRAAT BANKASI

Tasarruf Sahiplerine bir tek çekilişte

6 milyon lira

dağıtıyor. *Bu da bir REKORDUR!..*

BU BÜYÜK ÇEKİLİŞTE

40 APARTMAN DAİRESİ	
5 ADET	100.000 LİRA
10 ADET	50.000 LİRA
20 ADET	25.000 LİRA
50 ADET	5.000 LİRA

ZİRAAT BANKASI

AYRICA

33308 TALİHLİYE ÇEŞİTLİ PARA İKRAMİYELERİ VERİYOR